

Student: Melissa Moens
Promotor: Sven De Visscher
Academiejaar: 2013-2014
Bachelor in Sociaal Werk: Sociaal Cultureel Werk

BOUWEN AAN KWALITATIEF SPEELPLEINWERK

HoGent

Hogeschool Gent
Faculteit Mens en Welzijn
Opleiding Sociaal Werk
Campus Schoonmeersen, Gebouw A
Voskenslaan 362, 9000 Gent
E. fmw@hogent.be, W. fmw.hogent.be

INHOUDSOPGAVE

Inleiding.....	2
1 Onderzoeksopzet & projectopzet.....	4
1.1 Onderzoeksopzet.....	4
1.2 Projectopzet.....	7
1.3 Opbouw van de bachelorproef.....	8
1.3.1 Onderzoeksvraag.....	9
1.3.2 Beschrijving hoofdstukken.....	9
2 Historiek van het speelpleinwerk & de visie van de maatschappij op kinderen.....	11
3 Definitie van kwalitatief speelpleinwerk.....	16
3.1 Standpunt van de verschillende stakeholders over speelpleinwerk	18
3.1.1 Vlaamse Dienst Speelpleinwerk als kenniscentrum	19
3.1.2 Kinderen als belevende stakeholders	29
3.1.3 Animatoren als uitvoerders van speelpleinwerk	33
3.1.4 Ouders als klanten	34
3.1.5 Jeugdconsulenten/ speelpleinverantwoordelijken als interne beleidsverantwoordelijken – Empirisch onderzoek.....	37
3.1.6 Het beleid als regisseur	41
3.1.7 De maatschappij als overkoepelend kader	45
3.2 Kwalitatieve speelpleinwerking.....	45
3.2.1 Kwaliteitsontwikkeling	46
4 Een kwalitatieve speelpleinwerking kunnen blijven garanderen	50
4.1 Belang van eigen verantwoordelijkheid van kwaliteitsontwikkeling	50
4.1.1 Intern belang: transparant beleid naar alle stakeholders	50
4.1.2 Extern belang: rechten van het spelende kind beschermen.....	52
5 Zelf uitgewerkte handleiding voor speelpleinen	58
6 Eindbesluiten, eindreflecties en suggesties.....	67
6.1 Eindbesluiten	67
6.2 Eindreflecties	68
6.3 Aanbevelingen	69
Bibliografie	71

INLEIDING

Doorheen mijn opleiding sociaal werk merkte ik al snel dat ik een grote interesse had in het sociaal cultureel werk en specifiek in het jeugdwerk. Ook in mijn vrije tijd ben ik actief in het jeugdwerk. Mijn vrijwilligerswerk binnen bij Chirojeugd Vlaanderen wakkerde de interesse voor het beroepsperspectief van het jeugdwerk verder aan. Omwille van die voorkeur en interesse voor jeugdwerk heb ik stage gelopen bij de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk (VDS).

Het onderwerp van mijn bachelorproef 'Bouwen aan kwalitatief speelpleinwerk' kwam er naar aanleiding van mijn eerste stage bij VDS. Tijdens deze stage merkte ik op dat elke speelpleinwerking verschillend is. Elke speelpleinwerking heeft zijn eigen werkwijze. Ik ben er van overtuigd dat elke vorm van speelpleinwerk voor- en nadelen biedt voor de verschillende stakeholders. In mijn bachelorproef probeer ik te ontdekken welke voorwaarden voor kwalitatief speelpleinwerk deze verschillende stakeholders voorop stellen en welke ze gemeenschappelijk hebben. Hiervoor gebruik ik het speelpleinbasisschema van de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk als overkoepelend kader.

De huidige maatschappelijke en beleidsontwikkelingen brengen de rechten van het spelende kind meer in gevaar. Het valt op dat er steeds minder plaats is in onze maatschappij om te spelen. Speelpleinen worden soms beschuldigd van geluidsoverlast en er zijn steeds minder plaatsen waar kinderen vrij kunnen spelen. Jeugdwerk krijgt in het algemeen steeds minder ruimte. De verantwoordelijkheid van het jeugdwerk om de rechten van het spelende kind te beschermen wordt daardoor volgens mij steeds groter. Het jeugdwerk moet het beleid erop attent maken dat kinderen een volwaardige plaats verdienen in de samenleving. Mijn bachelorproef vestigt de aandacht op het belang voor speelpleinwerkingen om het beleid in hun gemeente mee vorm te geven. Door op een doordachte manier hun stempel drukken op het gemeentelijk beleid kunnen speelpleinen hun eigenheid bewaren.

Niet alleen het beleid is verantwoordelijk voor de kwaliteit van speelpleinwerkingen. Speelpleinwerkingen zijn hier zelf ook verantwoordelijk voor. Ze moeten zelf aan de slag gaan om een beeld krijgen van hun sterktes en zwaktes, om op een structurele manier te werken aan kwalitatiever speelpleinwerk. Hierdoor staan de speelpleinwerkingen ook sterker in hun schoenen tegenover het beleid. Vanuit mijn stage bied ik hiervoor in mijn bachelorproef een praktische handleiding aan om deze kwaliteitsverbetering mogelijk te maken.

1 ONDERZOEKSOPZET & PROJECTOPZET

1.1 ONDERZOEKSOPZET

VDS voerde al meerdere onderzoeken uit naar de beleving van de verschillende stakeholders op het speelplein. De kinderen, animatoren en ouders die aan het speelpleinwerk deelnemen werden daarbij al uitvoerig geanalyseerd. Het perspectief van speelpleinverantwoordelijken (voor particuliere speelpleinen) en jeugddiensten (voor gemeentelijke speelpleinen) werd nog niet onder de loep genomen.

Meerwaarde van het onderzoek

Tot nog toe werd via de jeugddienst of speelpleinverantwoordelijke enkel de objectieve werkelijkheid van speelpleinenwerkingen onderzocht. Het aantal speelpleinen per regio, de grote van de speelpleinwerkingen en de werkingsperiode kwamen hier o.a. bij aan bod. (VDS, 2009). Deze kwantitatieve onderzoeksbenadering leverde vooral registratie van feitelijke gegevens op. Tussen deze gegevens werden daarna verbanden gelegd (Migchelbrink, 2009, p.31-34).

Via mijn onderzoek wil ik de verklaring die de jeugddiensten en speelpleinverantwoordelijken aan deze cijfers geven bekijken. Verder wil ik met mijn onderzoek ook een beeld krijgen over hoe speelpleinverantwoordelijken en jeugddiensten hun proces naar kwalitatief speelpleinwerk invullen in de praktijk.

De meningen en ervaringen van de jeugddiensten en speelpleinverantwoordelijken zijn van groot belang voor mijn bachelorproef. Vermits de inhoud van mijn bachelorproef nadruk legt op het intern beleid van speelpleinwerkingen. Deze stakeholders zijn mee verantwoordelijk voor dit intern beleid en kunnen er een grote invloed op hebben. Verder zorgt mijn onderzoek ook voor een aanvulling van mijn onderzoeksvraag. Doormiddel van deze aanvulling kan ik in mijn bachelorproef een completer beeld schetsen van de invulling van kwalitatief speelpleinwerk door de verschillende stakeholders.

Bovenstaande doelstellingen wil ik bereiken aan de hand van empirisch onderzoek. Ik heb gekozen voor het gebruik van de kwalitatieve onderzoekbenadering omwille van verschillende redenen. Onderzoek voeren vanuit het insidersperspectief m.a.w. door

een gesprek te voeren met deze beleidsverantwoordelijken zal er voor zorgen dat ik hun dagelijkse praktijk kan begrijpen, beschrijven en verklaren.

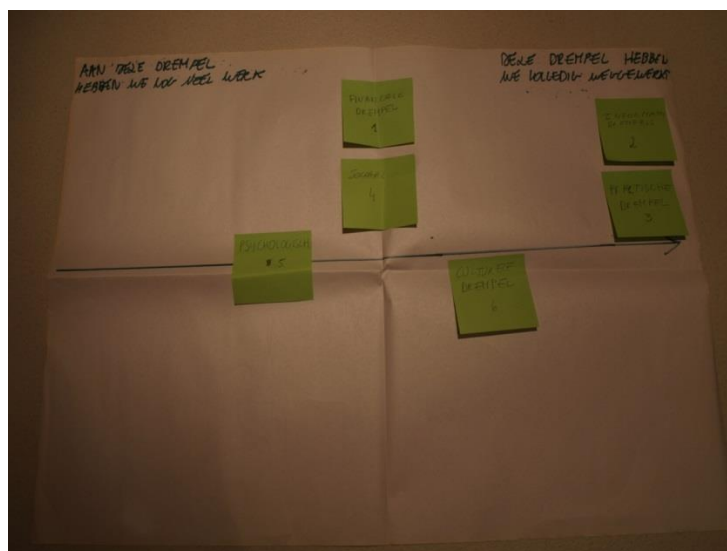
Mijn onderzoek vormt een verdere aanvulling op mijn onderzoeksvraag. Doormiddel van deze aanvulling kan ik in mijn bachelorproef een compleet beeld schetsen van de invulling van kwalitatief speelpleinwerk door de verschillende stakeholders. Mijn volledige onderzoeksvraag is verder in dit hoofdstuk terugvinden.

Dataverzamelingsstechniek

De keuze van dataverzamelingsstechniek die ik gebruik is mondelinge ondervraging. De vraagstelling wordt op een globale manier aangepakt. Door het minder concreet te houden is er meer ruimte voor eigen invulling vanuit ervaringen, belevingen en betekenissen. (Migchelbrink, 2009, p.31-35).

Het speelpleinbasisschema van de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vormt het overkoepelend kader voor kwaliteit (zie bijlage 1). Dit kader biedt een houvast om de verschillen in beleidsaanpak te kunnen beschrijven. De inhoud van het speelpleinbasisschema staat uitvoerig beschreven in het hoofdstuk “VDS als kenniscentrum”.

Het diepte interview bestaat uit twee delen. In het eerste deel geven de beleidsverantwoordelijken reacties op concrete situaties uit de speelpleinrealiteit. Elke situatie polst naar de informatie uit een pijler van het speelpleinbasisschema (zie bijlage 2). Het tweede deel van het diepte-interview over de participatiedrempels wordt afgenomen aan de hand van een tijdslijn. De beleidsverantwoordelijken mogen doormiddel van post-its iedere drempel op deze tijdslijn plaatsen en moeten deze positie verantwoorden (Geldof en Driessens, 2009).

Populatie

De speelpleinwerkingen zijn geselecteerd op basis van hun verschillende vormen van beleid, vermits die verschillen voor andere vormen van bestuur kunnen zorgen. Het eerste speelplein dat deelgenomen heeft aan het onderzoek is speelplein Bartje Beveren. Bij dit speelplein bestaat het beleid uit een stuurgroep met hoofdanimateuren. Als tweede heeft speelplein Toeter Dendermonde deelgenomen. Dit speelplein bestaat uit een stuurgroep met externen (ouders).

De jeugddienst van Evergem heeft als derde deelgenomen aan het onderzoek. Hun beleid bestaat uit een stuurgroep van hoofdanimateuren die ondersteund wordt vanuit de jeugddienst. Ook de jeugddienst van Maldegem heeft deelgenomen aan het onderzoek. Daar ligt het beleid vooral in handen van de jeugddienst.

Verwerking van de resultaten

De informatie uit de interviews wordt verwerkt en vergeleken. De vergelijking gebeurt op basis van het speelpleinbasisschema. Dit is een theoretisch kader ontwikkeld door VDS (zie bijlage 1). VDS heeft al hun onderzoeken geanalyseerd volgens dit schema. Mijn gegevens hiermee vergelijken zorgt ervoor dat er een duidelijk patroon in al mijn verzamelde gegevens te vinden is.

Dit onderzoek levert een aanvulling op het theoretische luik van mijn bachelorproef. Het geeft inzicht in de invulling van kwalitatief speelpleinwerk door interne beleidsverantwoordelijken. De visie van deze stakeholder vervolledigt het overzicht

van visies over kwaliteitsontwikkeling van alle stakeholders van het speelpleinwerk. De analyse van de verschillende visies op kwaliteit geeft ons een algemeen beeld van wat kwaliteit in het speelpleinwerk is. Mijn project is een praktijkinstrument dat door beleidsverantwoordelijken van speelpleinwerkingen kan gebruikt worden om deze kwaliteit te ontdekken en ontwikkelen.

1.2 PROJECTOPZET

Meerwaarde van het project

Tijdens de speelpleinbezoeken in de zomer van 2013 kreeg VDS Oost-Vlaanderen meermaals de vraag van speelpleinwerkingen om iets te doen rond de dagevaluaties. Deze verlopen namelijk niet altijd zonder problemen. Deze vraag werd door VDS Oost-Vlaanderen meegenomen naar hun regionaal planningsweekend in het begin van dit werkjaar. De stafmedewerkers en vrijwilligers beslisten om mij hieraan te laten werken tijdens mijn stage.

Populatie

De evaluatiehandleiding die ik zal ontwikkelen tijdens mijn stage is bedoeld voor hoofdanimateuren en speelpleinondersteuners. Deze stakeholders beslissen over de dagelijkse werking van het speelplein.

Opbouw van het project

De evaluatiehandleiding ondersteunt de hoofdanimateuren en speelpleinverantwoordelijken om op een doordachte en structurele manier om te gaan met evalueren. Dit zal gebeuren op 2 niveaus. Als eerste komt de aanpak en invulling van de dagelijkse groepsevaluatie aanbod. Het tweede deel zal ingaan op grotere specifiekere problemen. Het gaat om problemen die elke dag blijven terugkomen en waar meer zorg voor nodig is dan enkel vermelden op de dagelijkse evaluatie. Het doel ervan is iets grotere problemen al tijdens de zomer aanpakken zodat de eerste stap (of misschien wel volledig) gezet kan worden.

Doelstellingen

Tijdens de speelpleinzomer is er geen tijd om veranderingen van de structuur op een speelpleinwerking door te voeren. De evaluatiehandleiding heeft daarom als doelstelling een proces van kwaliteitsverhoging op speelpleinwerkingen op te zetten. Dit proces kan dan verder evolueren tot visieverandering. Deze nieuwe visie kan daarna op het speelplein geïmplementeerd worden.

Dataverzamelingsstechniek

Dit project krijgt vorm in mijn bachelorproef door documenten over evaluatie door te nemen en vormingen te volgen. Verder geven boeken en artikels over coaching een globaal beeld over het aanpakken van problemen. Tijdens mijn stage zelf zal ik de doelgroep bevragen over dagelijkse evaluatie via een uitwisseling op de provinciale speelpleinvergadering, een sessie op de jaarlijkse startdag (DoeJeZinDag), een sessie op de hoofdanimatorcursus en door een bevraging van de VDS-vrijwilligers op de ploegvergadering.

1.3 OPBOUW VAN DE BACHELORPROEF

De druk op speelpleinwerkingen om een kwalitatief aanbod te voorzien wordt steeds groter en komt vanuit verschillende hoeken. In de huidige maatschappij komt spelen komt steeds meer onder spanning te staan en worden steeds meer kwaliteitseisen gesteld door het beleid. Ook iedere partij die bij het speelpleinwerk betrokken is, bekijkt kwaliteit vanuit een ander oogpunt. Dit zorgt voor een veelheid aan tegengestelde belangen. Allereerst beschrijft deze bachelorproef de verschillende oogpunten vanuit de huidige maatschappijvisie en de belangrijkste stakeholders binnen het speelpleinwerk. Hieruit ontstaat een algemene beschrijving van kwalitatief speelpleinwerk.

Verder gaat deze bachelorproef verder in op de eigen verantwoordelijkheid van de speelpleinwerkingen om aan hun kwaliteit te werken. Het is belangrijk dat speelpleinwerkingen zelf bouwen aan hun kwaliteit. Daardoor kunnen ze hun visie op kwaliteit uitbouwen en bewaken wanneer er discussie komt met externe partijen die bij het speelplein betrokken zijn.

Tot slot wordt in deze bachelorproef een evaluatiehandleiding voor speelpleinen aangereikt. Deze handleiding ontwikkelde ik vanuit mijn stage opdracht. Ze ontstond vanuit de vraag van speelpleinwerkingen. De evaluatiehandleiding dient als praktijkvoorbeeld voor het bewaken van kwaliteit op het speelplein. Het helpt speelpleinwerkingen om achterliggende problemen bloot te leggen, waardoor er op een objectievere manier een oplossing voor het probleem zowel op lange als op korte termijn kan ontstaan. Visieontwikkeling staat hierin centraal.

1.3.1 ONDERZOEKSVRAAG

Wat is kwaliteit in het speelpleinwerk?

- Wie zijn de verschillende stakeholders in het speelpleinwerk?
- Welke invulling geven de verschillende stakeholders in het speelpleinwerk aan kwaliteit?
- Wat is kwaliteit in het speelpleinwerk?
- Wie is/zijn verantwoordelijk voor het bouwen aan kwaliteit in het speelpleinwerk?
- Waarom zijn deze stakeholders verantwoordelijk om te bouwen aan kwalitatief speelpleinwerk?
- Hoe kan er gebouwd worden aan kwaliteit in het speelpleinwerk?

1.3.2 BESCHRIJVING HOOFDSTUKKEN

Allereerst beschrijft deze bachelorproef de verschillende oogpunten van kwalitatief speelpleinwerk vanuit de huidige maatschappijvisie en de belangrijkste stakeholders binnen het speelpleinwerk. Gevolgd door een algemene beschrijving van kwalitatief speelpleinwerk.

Verder gaat deze bachelorproef verder in op het belang van de eigen verantwoordelijkheid van de speelpleinwerkingen om in te zetten op hun kwaliteit en het belang om mee vorm te geven aan het beleid.

Tot slot wordt in deze bachelorproef een evaluatiehandleiding voor speelpleinen aangereikt. De evaluatiehandleiding dient als praktijkvoorbeeld voor bewaken van kwaliteit op het speelplein.

2 HISTORIEK VAN HET SPEELPLEINWERK & DE VISIE VAN DE MAATSCHAPPIJ OP KINDEREN.

Het kader waarin het speelpleinwerk ontstaan is, is belangrijke informatie. Deze informatie helpt ons te begrijpen waarvan de huidige visies op kwalitatief speelpleinwerk vandaan komen.

Daarna gaan deze paper in op de visie van de maatschappij over kinderen. Hierdoor kunnen we begrijpen waarom het speelpleinwerk op een bepaalde manier georganiseerd werd/wordt. De organisatie van het jeugdwerk en de plaats van kinderen in de maatschappij hangen nauw met elkaar samen.

Historiek van het speelpleinwerk

In de 19^e eeuw zorgt de industrialisering van België ervoor dat de kloof tussen arm en rijk steeds grotere proporties aanneemt. De welgestelde klasse profiteerde van de economische vooruitgang door de uitbuiting van het proletariaat. Deze uitbuiting zorgde ervoor dat de levenskwaliteit van de arbeidersklasse van zeer slechte staat was. De levensstijl van de arbeiders bracht verschillende problemen met o.a. alcohol, ziekte en armoede met zich mee.

De beweging voor de bescherming en rechten van het kind, arbeidersbeweging en de vrouwenbeweging strekten tegen dit onrecht. Ook de burgerij kon niet om deze problemen heen. Via liefdadigheid boden ze zelf ook een oplossing voor de problemen van het proletariaat. (De Backer & Van Effelterre, 2011, p.2) Ze richtten zich vooral op het van straat houden van de kinderen. Arbeiderskinderen die rondhangen op straat kwamen volgens de burgerij te veel in contact met verderfelijke invloeden. (Tack, 2009, p.12-18) Ook de Kerk en de socialistische gemeentebesturen wilden de orde handhaven en deze kinderen beschermen. (De Backer & Van Effelterre, 2011, p.5) Ze boden deze kinderen een beschermende omgeving aan : het vakantiepatronaat (VP), de voorloper van het speelplein.

De preventieve functie van deze vakantiepatronaten speelden in de beginjaren de grootste rol. Doorheen de tijd veranderde deze focus naar een pedagogische functie. (Tack, 2009, p.12-13) Het gezin en het onderwijs dragen de juiste levenswaarden over

naar de jeugd. Het jeugdwerk en dus ook het speelpleinwerk wordt als derde opvoedingsmilieu naar voor geschoven. Kinderen en jongeren ook tijdens hun vrije tijd opvoeden zorgt voor een zinvolle en verantwoorde invulling van hun vrijetijdsbesteding. Het jeugdwerk diende als oefenruimte voor de verantwoordelijke posities die de jongeren als volwassenen zouden aannemen.

De invloed van de overheid op de functies van het jeugdwerk wordt tijdens het interbellum en na de Tweede Wereldoorlog steeds groter. Dit was namelijk het moment waarop de Belgische verzorgingsstaat ontstond. Verschillende overheidsorganisaties werden toen opgericht. Ook het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn (NWK) zag toen het eerste levenslicht. Deze organisatie voorzag middelen voor vakantiekolonies en speelpleinen. (De Backer & Van Effelterre, 2011, p.8) De overheid legde in de periode na de oorlog vooral de focus op de gezondheid en hygiëne van het kind. In de jaren 30 ontvingen de speelpleinen voor de eerste keer overheidssubsidies. Er kwam een bijkomende subsidie vanuit het NWK voor speelpleinen die voldeden aan de voeding- en hygiënevoorwaarden. Deze gezondheidsfunctie van het jeugdwerk werd opnieuw aangevuld met de preventieve functie. Dat zorgt ervoor dat er vooral maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren op het speelplein te vinden zijn. Om dit fenomeen tegen te gaan focust het speelpleinwerk op kinderen uit alle sociale lagen van de bevolking. Iedereen moet welkom kunnen zijn op het speelplein, niet alleen kansarmen. (Tack, 2009, p.14)

De jaren 60 zorgen voor een kantelmoment in de geschiedenis van het speelpleinwerk. Vanaf die periode staat er geen externe functie meer centraal in het speelpleinwerk. Speelpleinwerk wordt belangrijk om het spelen van de kinderen zelf. De visie op hoe kinderen zinvol kunnen spelen, hangt af van het beeld dat volwassen over kinderen hebben. Dit licht ik verder toe in de historiek van de visie op het kind.

Op dit moment lijkt de opvangfunctie sterker door te wegen op de speelpleinwerkingen. De sociale en economische verschuivingen binnen de maatschappij zorgen ervoor dat er steeds meer opvang voor kinderen nodig is. Het tekort aan opvanginitiatieven zorgt ervoor dat ouders het speelplein gebruiken als goedkoop opvangalternatief. Deze functie wordt verder in deze bachelorproef nog uitvoering aangehaald. (Tack, 2009, p.16)

De plaats van kinderen en jongeren in de maatschappij door de jaren heen

De plek van kinderen in de maatschappij heeft een uitgebreide evolutie meegemaakt. Tijdens de Middeleeuwen werden kinderen beschouwd als minivolwassenen. Kinderen namen op dezelfde manier deel aan de maatschappij als hun ouders. Ze werkten, aten hetzelfde en hadden dezelfde kledingstijl. Van kinderformaat was nog geen sprake. (VDS,s.d., p.3)Aangezien kinderen en jongeren geen aparte groep vormden was de aandacht voor deze doelgroep in de maatschappij was gering.

Daar kwam steeds meer verandering in. De modernisering van de maatschappij Tack, 2009, p.12-18) en het verlichtingsproces brachten vernieuwingen met zich mee. (VDS, s.d., p.13)Ook het beeld van de maatschappij op kinderen veranderde. Kinderen en jongeren werden deel van een apart jeugdland. (De Backer & Van Effelterre ,2011,p.9)De afschaffing van de kinderarbeid en bescherming van de leerplicht waren dan ook de producten van die tijdsgeest. (VDS,s.d., p.13) De vrije tijd die hierdoor ontstond moest op een zinvolle manier ingevuld worden. De visie dat kinderen en jongeren moesten beschermd worden tegen de slechte invloed van de straat gaf dan ook de aanleiding voor de preventieve functie van het jeugdwerk. (Tack, 2009, p.12-13)

De visie op kinderen en jongeren als aparte groep in de maatschappij breidde zich verder uit. Hierdoor namen kinderen en jongeren steeds minder actief deel aan het maatschappelijke leven. Dit betekende ook dat deze doelgroep steeds minder inspraak en participatiemogelijkheden kreeg. Jongeren werden beschouwd als ‘not yets’ die moesten opgevoed worden tot verantwoordelijke volwassenen die konden deelnemen aan het maatschappelijke leven. Deze adolescentieperiode duurde steeds langeren Tijdens de adolescentie moesten jongeren dan ook breed gevormd worden. (VDS, s.d. p.3; Tack, 2009, p.13)

Tegenwoordig worden kinderen meer en meer benaderd vanuit het participatiedenken. Kinderen hebben hun eigen mening over hoe ze hun leven willen invullen. Kinderen hebben meer dan ooit inspraak over alles wat hun aanbelangt. Ze kiezen hun eigen kleren, hobby's, enz. Ook de mening van jongeren is van groter belang voor de maatschappij. Een voorbeeld hiervan is de gemeentelijke jeugdraad. Jongeren kunnen in deze adviesraad hun stem geven aan het beleid. (VDS, s.d., p.4)

EIGEN ERVARING UIT DE PRAKTIJK

Tijdens mijn stage kwam ik meermaals in contact met de discussie rond speelpleinwerking als opvanginitiatief. Steeds meer gemeenten zetten hun

speelpleinwerking in als goedkoop opvanginitiatief. Tijdens de vakanties neemt de vraag naar opvang ongekende proporties aan. De gemeenten kunnen deze vraag niet inlossen en zien het speelpleinwerk als uitweg. Ook ouders gebruiken het speelpleinwerk als goedkoop alternatief voor opvang. Het speelpleinwerk is budgettair gezien veel voordeliger dan de kinderopvang.

Op de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk zijn ze er sterk van overtuigd dat dit de eigenheid van het speelpleinwerk aantast. De sfeer op een speelpleinwerking die als opvang wordt gebruikt, is helemaal anders dan bij speelpleinwerkingen die als vrijetijdsinitiatief ingezet worden. VDS stelt zich als belangenbehartiger van het speelpleinwerk dan ook op als sterke verdediger van de speelfunctie van het speelpleinwerk.

Ook ik heb mogen ervaren hoe de kijk van de stakeholders naar speelpleinwerk invloed heeft. Tijdens de speelpleinbezoeken die ik gedurende mijn stage deed, kon ik de speelpleinwerkingen die als opvanginitiatief gebruikt worden zonder problemen herkennen. Sommige speelpleinwerkingen hadden geen speelpleinsfeer maar een opvangsfeer. Ook tijdens mijn onderzoek kwam deze functie meermaals ter sprake. De beleidsverantwoordelijken bevestigden dat ook zij vinden dat speelpleinwerking gebruiken als opvangfunctie invloed heeft op de sfeer van de speelpleinwerking.

RUIMERE PLAATS BINNEN HET SOCIAAL CULTUREEL WERK

De visies van de maatschappij op kinderen hebben ook de andere jeugdwerkvormen beïnvloed. Jeugdbewegingen, jeugdhuisen en andere jeugdverenigingen zijn net als speelpleinwerk ontstaan binnen een bepaalde maatschappelijke context. Ook de evoluties binnen die jeugdwerkvormen zijn mee beïnvloed door de evoluties van de maatschappijvisie.

Ook de andere verenigen uit het sociaal cultureel werk zijn ontstaan binnen een bepaalde maatschappijvisie. Deze maatschappijvisie bepaalde ook hun functie in de samenleving. Het biedt dus ook voor hen een meerwaarde om hun historiek en de maatschappelijke kijk op hun doelgroep te kennen.

De plaats van kinderen in de maatschappij en bijbehorende functies die aan speelpleinwerking werden gegeven ons een globaal beeld van de evolutie van de visies binnen het speelpleinwerk. Hierdoor kunnen de huidige visies over kwalitatief speelpleinwerk van de verschillende stakeholders die verderop geschetst worden, beter begrepen worden.

3 DEFINITIE VAN KWALITATIEF SPEELPLEINWERK

Plaats van het speelpleinwerk binnen het jeugdwerk

Vooraleer we de visies van de stakeholders binnen het speelpleinwerk kunnen begrijpen, moeten we de plaats van het speelpleinwerk binnen het jeugdwerk kennen. Naast de historiek van het speelpleinwerk zorgt ook dit overkoepelend kader ervoor dat we de visies over kwaliteit van de stakeholders beter kunnen begrijpen.

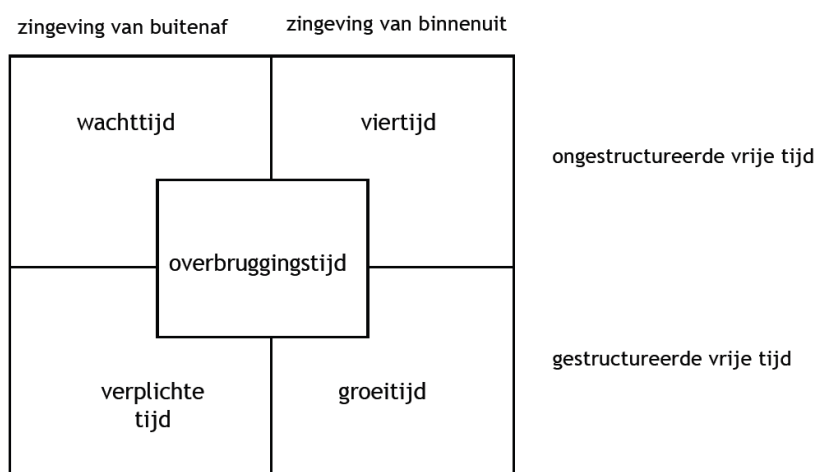
Jeugdwerk: sociaal-cultureel werk op basis van niet-commerciële doelen voor of door kinderen en jongeren van drie tot en met dertig jaar, ***in de vrije tijd***, onder educatieve begeleiding en ter bevordering van de algemene en integrale ontwikkeling van de kinderen en jongeren die daaraan deelnemen op vrijwillige basis en dat wordt georganiseerd door jongeren, particuliere jeugdverenigingen, gemeentelijke openbare besturen of de Vlaamse Gemeenschapscommissie
(decreet, 6 juli 2012, p. 2)

Volgens de definitie over jeugdwerk uit het decreet van 6 juli 2012 houdende de ondersteuning en de stimulering van het gemeentelijk, het intergemeentelijk en het provinciaal jeugd- en jeugdwerkbeleid, is speelpleinwerk onderdeel van het jeugdwerk. Dit betekent dat speelpleinwerk in de vrije tijd van kinderen en jongeren moet vallen. In deze vrije tijd moeten kinderen de kans krijgen om zich te ontplooiën en ontwikkelen. Om de invulling van kwalitatief speelpleinwerk binnen het kader van het jeugdwerk te kunnen begrijpen, moet dus eerst de visie over de ruime invulling van vrije tijd voor kinderen en jongeren gekend zijn.

Vrije tijd voor kinderen

Een eenduidige definitie van 'vrije tijd' bestaat niet maar meestal gaat het om tijd die kinderen niet op school doorbrengen. Ook voor volwassenen is deze definitie werkbaar. Zij beschouwen de uren dat ze niet aan het werken zijn als vrije tijd. (VDS, 2012a, p.14)

Deze vage definitie is beter te begrijpen doormiddel van onderstaand schema.

(VDS, 2012b,p.83)

De **zingeving** verwijst naar de manier waarop het kind zijn/haar tijdsbeleving ervaart. Als deze van binnenuit komt, vertrekt vanuit het kind zelf. Het kind heeft er zelf voor gekozen en ziet hij/zij er het nut van in. (VDS, 2012a, p.15)

De **gestructureerde vrije tijd** speelt zich af in een afgebakende tijdspanne en ruimte. De activiteiten worden door iemand anders dan het kind georganiseerd. Enkele voorbeelden van deze organisatoren zijn de jeugdbeweging, de sportclub of de muziekschool. Deze activiteiten worden op een regelmatige basis georganiseerd. De kinderen worden er wekelijks of maandelijks verwacht.

In de **ongestructureerde vrije tijd** of informele vrije tijd kunnen kinderen zelf invullen wat ze gaan doen en wanneer. Dit is het o.a. het geval wanneer kinderen buiten op straat spelen. Deze indeling van vrije tijd gaat niet door op een vaste plaats en heeft geen duidelijke afgebakende tijdspanne. (Meire, 2013, p.73-84)

Deze verschillende indelingen van vrije tijd splitsten vijf verschillende soorten tijd op.

De verplichte tijd valt binnen de gestructureerde vrije tijd met zingeving van buitenaf. De kinderen zien er zelf het nut niet van in maar diegene die hen ertoe verplichten wel. De kinderen zouden er niet aan deelnemen mocht dit niet verwacht worden.

Vb. kamer opruimen, verplicht bezoek bij familie,...

Kinderen bevinden zich in de wachttijd wanneer ze aan het moeten wachten doordat ze afhankelijk zijn van anderen (volwassenen). De kinderen hebben hier zelf niet voor gekozen.

bv.. wachten in de rij van de kassa, in de auto.

De overbruggingstijd is de tijd waarin kinderen binnen hun eigen vrijetijdsbesteding even niet weten wat ze moeten doen. Kinderen hebben zelf in de hand hoe lang deze tijd duurt. Ze zijn daarvoor niet afhankelijk van anderen zoals bij de wachttijd.

bv.. hun tekening is volledig ingekleurd of hun speelvriendje is weg.

De groeitijd van kinderen is deel van het gestructureerd aanbod met zingeving van binnenuit. Kinderen die zelf kiezen om aan het gestructureerd aanbod deel te nemen bevinden zich dan ook in deze tijd. Ze nemen deel aan dit aanbod omdat ze iets bij willen leren of competenties willen ontwikkelen.

bv. de jeugdbeweging, tekenacademie of sportclub

Kinderen bevinden zich in de viertijd op het moment dat ze op een ongestructureerde manier zelf hun vrije tijd kunnen invullen. Ze kunnen dan volledig hun eigen 'goesting' doen. Ook de duur van deze tijd kunnen de kinderen zelf kiezen. De activiteiten hebben meestal geen verder doel dan amusement.

Het speelpleinwerk behoort volgens dit kader tot de verplichte tijd of groeitijd van kinderen. Speelpleinwerk is een gestructureerde vorm van jeugdwerk. Het vindt plaats op een afgebakende locatie en speelt zich af binnen een afgelijnde tijdsspanne. De zingeving van de kinderen op het speelplein kan zowel van binnenuit als buitenaf komen. Ze kunnen uit eigen wil naar het speelplein komen (groeitijd), maar kunnen evengoed door hun ouders verplicht worden (verplichte tijd). (VDS, 2012a, p.16)

Bovenstaande tekst schetst het ruimere kader van vrije tijd waarin het speelpleinwerk zich bevindt. De visie over kwalitatief speelpleinwerk van de verschillende stakeholders hangt samen met hun visie op vrije tijd. In het volgende hoofdstuk wordt dieper ingegaan op wat voor elke stakeholder als kwalitatief speelpleinwerk wordt beschouwd.

3.1 STANDPUNT VAN DE VERSCHILLENDE STAKEHOLDERS OVER SPEELPLEINWERK

De visies en definities uit het bovenstaande hoofdstuk en uit de historiek van speelpleinwerkingen (zie boven) zorgen ervoor dat de visies van de verschillende stakeholders binnen het speelpleinwerk beter kunnen begrijpen.

Bij de organisatie van het speelpleinwerk zijn verschillende stakeholders betrokken. Kinderen, ouders, animatoren, jeugddiensten en/of speelpleinverantwoordelijken hebben een directe link met het speelpleinwerk zelf. Andere stakeholders zoals het gemeentebestuur en de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk (VDS) hebben een indirect contact. Ze zijn niet rechtstreeks betrokken bij het speelplein maar hebben er wel een grote invloed op.

3.1.1 VLAAMSE DIENST SPEELPLEINWERK ALS KENNISCENTRUM

3.1.1.1 Wie is VDS?

Missie

“De Vlaamse Dienst Speelpleinwerk is een dienstverlenende organisatie voor het speelpleinwerk in Vlaanderen en Brussel. De dienstverlening omvat lokale ondersteuning, kadervorming en belangenbehartiging. (VDS, 2012b, p.16)

De kerntaken van de VDS zijn

1. Lokale ondersteuning: advies, info en begeleiding. Ze zoeken een antwoord op alle vragen, thuis of aan de telefoon. Ze komen waar nodig ter plaatse en worden voor even uw *Co-piloot*. Daarnaast ontwikkelen ze in samenspraak met de sector nieuwe producten, diensten en campagnes.
2. Kadervorming: opleiding voor jongeren in het speelpleinwerk, in elke regio, elke vakantie van ‘animator’ tot ‘instructeur’ of vorming op het eigen speelplein. Verantwoordelijken krijgen een specifiek traject aangeboden.
3. Belangenbehartiging: op alle beleidsniveaus moeten beleidsmensen op de hoogte blijven van de speelpleinrealiteit. Intern en extern maken zij werk van visieontwikkeling over spelen en speelbeleid. Zo willen wij bijdragen tot een positief imago voor het speelpleinwerk. Het recht op spelen staat daarbij

centraal. De VDS zet het speelpleinwerk in de kijker bij verschillende overheden en media.” (VDS, 2012b,p.16)

Visie

“De VDS wil speelpleinwerkingen proactief ondersteunen om meer en betere speelmogelijkheden in de vrije tijd van kinderen te creëren. Zo streven ze permanent naar vernieuwing in de sector.

De VDS doet dit vanuit een onderbouwde visie op kinderen die steunt op drie pijlers:

- respect hebben voor de eigenheid van elk kind,
- vrijheid bieden door een prikkelend en gevarieerd aanbod van impulsen (door vrienden en begeleiders, vanuit omgeving en materiaal),
- belang hechten aan het intens spelen van elk kind.

De VDS onderscheidt zich in zijn werking door zijn permanent streven naar deskundigheid, naar net- werkvorming en naar betrokkenheid van alle stakeholders. De speelse stijl die de VDS daarbij hanteert, illustreert zijn streven om het belang van spelen voorop te stellen.” (VDS, 2012b,p.16)

Positie

“De VDS wil zowel de koepel van het speelpleinwerk zijn, als het expertisecentrum voor ieder speelinitiatief. Daarbij is de VDS de verdediger van het spelende kind. In de statuten is expliciet opgenomen dat de VDS de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en het Internationaal Verdrag betreffende de Rechten van het Kind onderschrijft.

De VDS wil speelpleinwerkingen en andere lokale speelinitiatieven proactief ondersteunen met een actuele en volledige dienstverlening. De VDS wil dicht bij elke lokale speelpleinwerking staan. Daarom kiezen ze ervoor onze dienstverlening aan te bieden via regionale steunpunten.

De doelgroep van de VDS bestaat in eerste instantie uit organisatoren (zowel particuliere als gemeentelijke). In de praktijk worden zowel de jeugdwerkers zelf, de speelpleinorganisatoren, speelpleinberoepskrachten als de lokale beleidsmakers beoogd.” (VDS, 2012b,p.16)

3.1.1.2 Definitie speelpleinwerk volgens VDS.

***Speelpleinwerk** is een jeugdwerkvorm met kinderen als doelgroep, vakantie als actieperiode en spelen als hoofddoel. Het speelpleinwerk in totaliteit is heel verscheiden en heeft een lokaal karakter. (VDS, 2013,p.5)*

Met deze definitie van speelpleinwerk duidt VDS zes belangrijkste kenmerken van speelpleinwerk aan. Pas wanneer aan deze kenmerken voldaan wordt, kan volgens hen sprake zijn van kwalitatief speelpleinwerk.

Jeugdwerkvorm.

Om te beginnen moet speelpleinwerk een jeugdwerkvorm zijn. Om daaraan te voldoen moet speelpleinwerk voldoen aan de voorwaarden van de definitie van jeugdwerk. (VDS, 2013, p.13) De definitie van jeugdwerk en de voorwaarden ervan werden al eerder dit hoofdstuk uitvoerig besproken.

Kinderen als doelgroep.

Verder moet speelpleinwerk kinderen als doelgroep hebben. Kinderen zijn voor VDS dan ook de centrale stakeholders op het speelpleinwerk. Het speelpleinwerk is vooral afgestemd op kinderen. Ze richten hun aanbod vooral op kleuters, lagereschoolkinderen en tieners. Speelpleinwerk is één van de weinige jeugdwerkvormen waar kleuters welkom zijn. Hierdoor zijn ze dan ook talrijk aanwezig. Één op drie kinderen op het speelplein is tussen de drie en zes jaar oud. Ook tieners kunnen hun gading vinden op het speelplein. Speelpleinwerkingen voorzien voor hen meestal een specifieke werking die aangepast is aan hun leefwereld. (VDS, 2013,p.11)

Vakantie als actieperiode.

Het derde kenmerk dat speelpleinwerk definieert is dat de actieperiode in de vakantie ligt. Speelpleinwerk gaat door tijdens de schoolvakanties. Vooral in de zomervakantie zijn speelpleinwerkingen actief. De vrije tijd van kinderen is op dat moment het omvangrijkst. VDS hecht hierdoor veel waarde aan de visie op vrije tijd die eerder dit hoofdstuk al geschetst werd. VDS wil het speelpleinwerk vooral invullen volgens de visie van hun doelgroep (kinderen) op vrije tijd. (VDS, 2013,p.12)

Niet alleen qua timing is de vakantie voor VDS ideaal, ook het vakantiegevoel vinden ze een belangrijk kwaliteitsonderdeel. Het vakantiegevoel dat kinderen zouden moeten hebben hangt samen met hun beleving van het speelplein. Vakantie? Volgens VDS is 'Vakantie? Op het speelplein!' dan ook dé belangrijkste leuze voor speelpleinwerkingen. (VDS,2012a, p.76)

Spelen als hoofddoel

Spelen is volgens de VDS de basisfunctie van speelpleinwerk. Niet iedereen heeft daar altijd zo over gedacht. In het hoofdstuk 'historiek van het speelpleinwerk & de maatschappij op kinderen' werd deze evolutie al uitgelicht. De speelfunctie van het speelpleinwerk houdt voor VDS in dat kinderen kunnen spelen om te spelen. Voor hen is spelen geen extern doel. Het spelen van kinderen is het doel op zich. VDS legt de andere functies van speelpleinwerk niet naast zich neer. Speelpleinwerk heeft volgens hen ook nog altijd een opvang-, preventie- of integratiefunctie. De speelfunctie blijft voor hen echter op de eerste plaats staan. (VDS, 2013,p12-13)

Spelen is echter een zeer ruim begrip, er is dan ook geen eenduidige definitie van. VDS heeft voor zichzelf wel een afbakening van het begrip gemaakt. Spelen is volgens hen een containerbegrip voor activiteiten waarin plezier beleefd wordt. Plezier kan daarbij zowel uitgelaten enthousiasme inhouden als stille en geconcentreerde betrokkenheid. Kinderen spelen pas optimaal wanneer ze zoveel mogelijk intens plezier beleven. (VDS,2012a, p.27)

VDS stelde een lijst op van kenmerken waaraan voldaan moet worden om van spelen te kunnen spreken. Er moet daarvoor niet steeds aan alle kenmerken voldaan worden. (VDS, s.d., p.9)

Spelen is net echt. Kinderen imiteren de echte wereld via hun spel. Hierdoor leren ze de echte wereld begrijpen.

Spelen is ook sociaal. Tijdens het spelen willen kinderen controle krijgen. Ze willen winnen, grapjes uithalen of een kamp bouwen. Verder willen ze ook controle delen met andere kinderen door interactie. Voor kinderen is het bepalen van hun speelkameraden dan ook belangrijk. Insluiten en uitsluiten van andere kinderen staat centraal in dit sociale spelen.

Vervolgens is spelen ook experimenteren. Het is creatief zijn en oplossingen bedenken voor problemen. Spelideeën en acties die uit experimenteren ontstaan, zorgen voor uitgebreidere speeltijd en speelplezier.

Spelen heeft als vierde kenmerk lichamelijkheid. Kinderen beschouwen hun lichaam als een spelelement. Fysieke uitdagingen leveren dan ook veel speelplezier op.

Ten slotte is spelen vrijheid. Spelen is voor kinderen vooral kunnen doen wat ze willen. (VDS, 2012a,p. 29) De waarde die kinderen hechten aan vrijheid tijdens hun vrije tijd werd al eerder in dit hoofdstuk aangehaald. Volgens VDS betekent vrijheid van kinderen dat ze vrij zijn van verplichtingen. Kinderen moeten volgens hen zelf kunnen beslissen wat ze doen op het speelplein. Ze moeten zelf kunnen kiezen welke activiteit ze doen, hoe lang ze eraan deelnemen, wie eraan deelneemt, waar ze plaatsvindt enzovoort. (VDS,s.d.,p.11) Kinderen moeten zowel positieve als negatieve vrijheid hebben. Ze moeten vrij zijn om hun tijd zelf in te vullen of deel te nemen. Kinderen moeten ook vrij zijn van verplichtingen en angst. (VDS, 2012a,p.34)

Deze kenmerken van spelen dragen volgens VDS bij tot intens spelen. Intens spelen is voor hen dé optimale vorm van spelen die op het speelplein moet bereikt worden. Om te kunnen spreken van intens spelen moeten de kinderen betrokken zijn bij hun spel. Volledige betrokkenheid zorgt ervoor dat kinderen alleen nog met hun spel bezig zijn. Verder moet er naast vrijheid ook nog interesse, comfort en uitdaging aanwezig zijn. Het spel moet aanleunen bij hun leefwereld, de kinderen moeten er zich comfortabel bij voelen en er moet voldoende uitdaging in het spel aanwezig zijn. (VDS,s.d,p.12-13)

Hoge graad van openheid.

Het vijfde kenmerk van speelpleinwerk waar VDS de focus op legt is de hoge graad van openheid. Speelpleinwerk moet volgens hen een zo laag mogelijke drempel hebben. Elk

kind moet op het speelplein terecht kunnen. Het begrip 'kinderen als doelgroep' wordt door VDS dan ook breder gezien dan de verschillende leeftijdsgroepen. Ook afkomst, religie of achtergrond van kinderen spelen voor hen geen rol. Deze inclusieve werking zorgt ervoor dat speelpleinwerkingen er voor alle kinderen kunnen zijn, ook diegene die maatschappelijk kwetsbaar zijn of een beperking hebben. (VDS, 2013,p.13)

Sterk lokaal karakter

Het laatste kwaliteitskenmerk dat VDS vooropstelt is het lokale karakter. Speelpleinwerkingen zijn zeer divers dit komt volgens VDS omdat de plaatselijke invloed een grote rol speelt. De kinderen, ouders, het gemeentebestuur en de buurt hebben allemaal invloed op hoe de lokale speelpleinwerking eruit ziet. (VDS, 2013,p14)

3.1.1.3 Speelpleinbasisschema als leidraad voor de praktijk.

De bovenstaande theoretische definitie wordt door de VDS praktisch ingevuld aan de hand van het speelpleinbasisschema. Voor VDS is werken aan de combinatie van deze drie pijlers de beste weg naar kwalitatief speelpleinwerk.

Speelkansen

Om te beginnen staan voor VDS speelkansen op het speelplein centraal. Deze speelkansen moeten zoveel mogelijk inspelen op de verwachtingen en wensen van de kinderen op het speelplein. (VDS,2003,p.34) Door deze speelkansen aan te passen aan de noden en behoeften van kinderen kunnen kinderen tot intens spelen op het speelplein komen. (VDS,s.d.,p.14) Dit maakt speelpleinwerk een zeer complexe vorm van jeugdwerk. Om alle kinderen in alle omstandigheden speelkansen aan te kunnen bieden, is er meer dan één model voor speelpleinwerk nodig. (VDS,2003,p.34)

Om speelpleinwerk kwalitatiever te maken moeten volgens VDS de speelkansen geoptimaliseerd worden. Speelkansen zijn alle mogelijke speelaanleidingen (het potentieel) die aanwezig zijn op een werking. Deze optimalisatie kan plaatsvinden door het huidige speelaanbod (effectieve aanbod) van een speelpleinwerking uit te breiden

en/ of te versterken. Het speelaanbod bestaat uit alle speelkansen die op een bepaald moment voorzien worden. (VDS,2012a,p.2-5)

Door het versterken en uitbreiden van het bestaande speelaanbod worden meer van de speelkansen benut. Speelpleinwerkingen worden ook kwalitatiever door hun speelkansen zelf uit te breiden. Het potentieel van speelkansen stijgt hierdoor. (VDS,2012a,p.6) Speelpleinwerkingen die (bijna) al hun speelkansen benutten zijn en constant op zoek zijn naar de vernieuwing ervan zorgen volgens VDS tot intens spelen. (VDS,2012a,p.6) Dit intens spelen zorgt, zoals eerder aangehaald in dit hoofdstuk, er mee voor dat het speelpleinwerk kwalitatiever wordt.

Het speelaanbod kan volgens VDS het best aangeboden worden via open speelaanbod (OSA). Door het open speelaanbod krijgen kinderen een constante stroom van speelkansen tijdens de speelpleindag.

Open speelaanbod werkt volgens *Game en Play*. Het eerste is het georganiseerde spel voor kinderen op het speelplein. Het spel is afgebakend in tijd en ruimte en een afgebakend aantal spelers. Het heeft een ook doel, winnaars, verliezers en valsspelers. Spelletjes zoals tikkertje, gezelschapsspelen en bosspel behoren tot game. Ook *Play* is onderdeel van het open speelaanbod. Dit soort spel is veel minder afgebakend, veel vrijer van aard. Het is niet afgebakend in tijd, ruimte en aantal spelers. Er kan vlot in en uit het spel gestapt worden. Ook zijn er minder vooraf vastgelegde regels. Tijdens Playmomenten brengen fantasie en inleving constante bijsturing van het spel. Kinderen spelen volgens het Playprincipe wanneer ze zandkastelen maken of een modeshow organiseren (VDS,s.d.,p.14-15)

Om de speelkansen in het Game- en Playprincipe optimaal tot uiting te laten komen, moeten speelpleinwerkingen oog hebben voor een heterogene groepering van speelvriendjes, het terrein en de infrastructuur en het speelmateriaal. Ook moeten speelpleinwerkingen volgens VDS oog hebben voor derden zoals de strenge buurman en ouders die hun kinderen regels meegeven van thuis. Ten slotte zijn er ook nog de animatoren. Deze beïnvloeden de kinderen door hun manier waarop ze de kinderen animeren. (VDS, s.d., p.22) Animatoren moeten volgens VDS speelimpulsen aanbieden aan de kinderen tijdens het open speelaanbod. Speelimpulsen brengen meer vrijheid in het spel, ze maken het comfort groter of juist kleiner, verbreden of vernauwen het interesseveld en passen de uitdaging voor de kinderen aan. (VDS,2012a,p.59)

Speelpleinploeg

Ook een goede en goed opgeleide speelpleinploeg zorgt volgens VDS voor kwalitatief speelpleinwerk. De speelpleinploeg bestaat uit meer stakeholders dan de animatoren alleen. Iedereen die intern bij het speelplein betrokken is, behoort tot de speelpleinploeg. Animatoren, Hoofdanimatoren, administratieve en logistieke hulp en de verantwoordelijke en het bestuur zijn onderdeel van de speelpleinploeg (VDS,2013,p.41)

Het profiel van kwaliteitsvolle animatoren is volgens VDS zeer uitgebreid. Kinderen hebben hoge verwachtingen van de animatoren die op het speelplein staan. Deze verwachtingen kunnen niet door één animator ingelost worden. Daarom vindt VDS het van vitaal belang dat er een grote diversiteit van animatoren in een speelpleinploeg is. (VDS,2003, p.36)

Voor VDS zijn er vijf kenmerken die goede hoofdanimatoren typeren. Ze zijn een coach voor de animatoren, organisatorisch talent, echte kinderkenner, voorbeeldspeler, uithangbord voor het speelplein en een echte speelpleinfan.

Elke animatorenploeg heeft ook een ploegbaas nodig. Deze persoon neemt de ploeg op sleeptouw. Een goede ploegbaas zorgt ervoor dat alle animatoren hun plek vinden op het speelplein. Deze persoon kan sturen, steunen, leiden en delegeren.

De logistieke en administratie hulp organiseren de inschrijving, het materiaal, enzoverder. Dit kan zowel een aparte ploeg van mensen zijn (technische dienst, jobstudenten, ouders) als een onderdeel van het takenpakket voor animatoren. Een gestructureerde administratie en logistiek zijn volgens VDS noodzakelijk om het speelpleinwerk kwalitatief te ondersteunen.

Deze verschillende leden van de speelpleinploeg doorlopen elk hun eigen traject. Sommige groeien door tot verantwoordelijke functies, andere verdwijnen na korte tijd weer van het toneel. VDS is er van overtuigd dat inzetten op dit traject via loopbaanbegeleiding betrokkenheid en engagement oplevert. Die betrokkenheid en engagement brengen dan weer kwaliteit met zich mee. Langere loopbanen zorgen voor continuïteit voor de werking waardoor ervaring niet verloren gaat, doorstroming in de werking en individuele ontplooiing van animatoren.

Ook de positieve speelpleincultuur binnen deze speelpleinploeg bepaalt mee het succes van een speelpleinwerking. Een positieve sfeer tussen de leden van de speelpleinploeg straalt volgens VDS rechtstreeks af op de kinderen. Kinderen kunnen zich hierdoor beter thuis voelen op het speelplein. Een speelpleincultuur kan pas positief worden wanneer er veel tijd in geïnvesteerd wordt doormiddel van vormingen, informele momenten, ontspanning en inspraak.

De goede ondersteuning bij loopbaanbegeleiding en het creëren van een positieve speelpleincultuur kan volgens VDS pas plaatsvinden wanneer er sprake is van een jaarwerking. Een speelpleinwerking die enkel tijdens de zomer opvolgd wordt, heeft geen evaluatieproces tijdens het jaar, waardoor kwaliteit van de speelpleinwerking achteruit gaat. (VDS,2013,p.41-49)

Organisatorische onderbouw

De organisatorische onderbouw van een speelplein is volgens VDS de derde pijler die meedraagt aan kwaliteit. De sfeer op een speelpleinwerking geeft mee kleur aan de betekenis van het speelplein voor de kinderen. Het spelmateriaal, inkleding, dagindeling zijn mee bepalend voor kinderen hun speelplezier. Veel differentiatie brengen in deze materialen verhoogt dan ook de speelpleinkwaliteit.

Ook de manier van speelplein organiseren is bepalend voor de kwaliteit. (VDS,2003)Dit kwam al uitgebreid aan bod tijdens de pijler ‘speelkansen’.

Externe relaties

Als laatste leveren contacten met externe relaties ook kwaliteit voor het speelpleinwerk. Een speelpleinwerking staat niet op zichzelf in de gemeenschap. Er is interactie tussen de speelpleinwerking en de school, buurt, omgeving,...

Om te beginnen is de uitstraling van het speelplein zeer belangrijk. Het beeld dat externen van het speelplein hebben is bepalend voor het imago van dat speelplein. Een goed imago geeft de externen vertrouwen in de speelpleinwerking

Dit positieve imago kan het best bereikt worden door een goede relatie en communicatie met externen. Deze relaties moeten dan ook doordacht onderhouden

worden. Een communicatiebeleid draagt betrouwbaarheid, bekendheid en waardering bij de externe relaties.

Vertegenwoordiging bij de jeugdraad en samenwerking met andere organisaties brengen speelpleinwerkingen en jeugdverenigingen dichterbij elkaar. Hierdoor kunnen ze zwaarder doorwegen op het beleid. Mee het beleid bepalen levert voor speelpleinen veel voordelen op. Grotere of beter ingezette budgetten en subsidies dragen bij tot een kwalitatievere invulling van speelpleinwerk. (VDS,2013,p.61-65)

Toegankelijkheid

De overkoepelende pijler 'toegankelijkheid' van het speelpleinbasisschema loopt over de voorgaande pijlers heen. Toegankelijkheid moet volgens VDS doorheen al deze pijlers aanwezig zijn.

Het speelaanbod moet een diverse groep van kinderen aanspreken. De keuzevrijheid moet gelden voor alle verschillende leeftijdsgroepen of kinderen met een beperking. (VDS,2013,p.38)

Ook de speelpleinploeg moet toegankelijk zijn. Toegankelijkheid moet hier op twee manieren geïnterpreteerd worden. Als eerste is er de toegankelijkheid op vlak van de ploeg zelf. Iedereen moet de kans kunnen krijgen om animator te worden. De verwachtingen vanuit de groep mogen niet te hoog liggen en er moet rekening gehouden worden met iedereen zijn talenten en kwaliteiten. Verder is er ook toegankelijkheid vanuit de speelpleinploeg naar de kinderen nodig. Hieronder verstaat VDS de interactie als de wisselwerking tussen kinderen en begeleiders. Een open houding van animatoren stimuleert het comfortabel gevoel van kinderen op het speelplein. (VDS,2013,p.51)

Verder moet de toegankelijkheid ook doorwegen op de organisatorische onderbouw van het speelplein. De praktische drempels moeten zo laag mogelijk gehouden worden om iedereen te kunnen bereiken. Het speelplein moet bereikbaar en betaalbaar zijn. Verder moet de informatie die het speelplein verspreidt ook begrijpelijk en beschikbaar zijn voor iedereen.

Als laatste houdt dit ook een flexibele dienstverlening in. Door flexibele openingsuren enzoverder kunnen meer kinderen deelnemen aan het speelpleinwerk. Deze

aandachtspunten in het oog houden helpt speelpleinwerkingen om kansengroepen te betrekken bij hun speelpleinwerking. (VDS,2013,p60 en p.66)

Ten slotte moet de toegankelijkheid doorwegen bij externe relaties. Een goed onthaal en duidelijke wederzijdse verwachtingen maken het speelpleinwerk toegankelijker voor derden. (VDS,2013,p.65-66)

3.1.2 KINDEREN ALS BELEVENDE STAKEHOLDERS

Volgens de definitie van vrije tijd die hierboven geschetst wordt, ligt speelpleinwerk in de verplichte tijd of groeitijd. Kinderen vinden speelpleinwerk het kwalitatiefst wanneer zij het zelf als vrije tijd beschouwen. Het speelpleinwerk moet dus zoveel mogelijk binnen de groeitijd van de kinderen vallen. De georganiseerde context blijft natuurlijk aanwezig, maar door het op een ongeorganiseerde manier in te vullen kan speelpleinwerk zelf tot de viertijd van kinderen behoren. Dit is de ultieme vorm van vrije tijd voor de kinderen.

Wat kinderen juist als viertijd of groeitijd beschouwen en dus kwaliteitsvol vinden, is moeilijk te achterhalen. Kinderen beseffen wel wat ze leuk vinden en wat niet op het speelplein maar kunnen dit niet volledig uitdrukken. Om te weten wat kinderen 'leuk', 'super tof' of 'cool' vinden, moeten we kijken hoe ze reageren op het aanbod op een speelpleinwerking.

De voorkeuren van kinderen liggen om hun tijd in te delen op het speelplein verschillen zeer sterk. Het ene kind wil afgelijnde activiteiten zoals bij de jeugdbeweging, de andere wil de hele dag voetballen en nog andere willen luieren. Kinderen hebben deze voorkeuren maar voor de uitvoering ervan zijn ze sterk afhankelijk van de tijdsregeling van de speelpleinwerking waar ze zich bevinden. Kinderen die de hele dag willen voetballen maar dit op hun speelpleinwerking enkel 's middags mogen, moeten zich hierbij neerleggen. (Meire, 2013,p.73-74)

Hieronder worden de twee voornaamste soorten tijdsordeningen van speelpleinwerkingen besproken. Er wordt ingegaan op hoe kinderen erop reageren en welke tactieken ze gebruiken om eraan te ontsnappen.

Één dominant aanbod

De betrokkenheid van de kinderen tijdens een dominant aanbod beweegt via een op en neergaande beweging. Tijdens de activiteit zelf is het vooral bij een spectaculair aanbod dat de betrokkenheid van kinderen het grootst is. Veel materiaal dat ze thuis niet hebben en fantasierijke spelen hebben veel spektakelwaarde. Bij het verdwijnen of verminderen van het spektakel, vermindert ook de betrokkenheid van de kinderen. De betrokkenheid kan ook terugkomen. Op het eind van het spel tijdens de ontknoping van mysterie of probleem zijn de meeste kinderen terug van de partij.

De meeste kinderen kunnen zich zonder problemen aanpassen aan deze opgelegde tijdsindeling. De betrokkenheid van bepaalde kinderen kan bij dit aanbod verdwijnen omwille van de kinderen zelf en omwille van het aanbod. Doordat er enkel materiaal en inspiratie voorzien is voor de activiteit zelf, kunnen er dode momenten ontstaan. Het spel kan bijvoorbeeld vroeger dan voorzien afgerond zijn. Op dat moment valt het spel stil en is er geen alternatief voorzien. Kinderen worden dan 'lastig' en er ontstaan conflictsituaties. Ook tijdens de collectieve momenten zoals de voorstelling en uitleg van de activiteiten kan de betrokkenheid laag zijn. De kinderen moeten op dat moment luisteren ook als ze daar geen zin in hebben. (Meire, 2008, p.20-23)

Kinderen haken ook af omwille van zichzelf. Ze worden verwacht om de volledige activiteit te volgen. Ze worden hierdoor beperkt in hun vrijheid. (Meire, 2010, p.38)

Soms haken ze dan ook af omdat ze moe zijn, het aanbod niet meer aan hun verwachtingen voldoet of omdat ze hun eigen ding willen doen. Ze gebruiken verschillende tactieken om aan de activiteit te ontkomen. Deze tactieken zijn niet zonder risico. Ze worden door de animatoren als storend ervaren.

De kinderen willen via deze tactieken hun vrijheid terug vergroten. Ze maken daarbij gebruik van drie basistactieken. Om te beginnen onttrekken ze zich aan het aanbod. Ze gaan aan de kant zitten of lopen stiekem weg. Een andere tactiek is dat ze zelf hun eigen spel beginnen. Vlinders vangen is plots veel leuker dan tikkertje spelen. Ten slotte gebruiken ze ook destructieve tactieken: het spel saboteren, valsspelen of lastig doen als protest tegen de autoriteit van de animatoren. (Meire, 2008, p.25-26)

Divers vrijblijvend aanbod

Kinderen mogen in dit aanbod kiezen om niet aan het aanbod deel te nemen. Ze mogen ook wisselen tussen de aangeboden activiteiten. Bij deze vorm van speelaanbod zijn de kinderen vrijer om te kiezen, maar het is toch niet volledig ongestructureerd. Er blijft een voorgesteld aanbod.

De keuzevrijheid binnen het aanbod zorgt ervoor dat er minder problemen optreden wanneer kinderen zich niet in een activiteit kunnen vinden. Er wordt door de kinderen gretig gebruik gemaakt van deze keuzevrijheid. Constant wisselen er kinderen of groepjes kinderen van activiteit. Verder zijn de activiteiten van een divers vrijblijvend aanbod zijn veel vluchtiger. Ze duren geen hele middag maar dat maakt ook niet zoveel uit omdat er alternatieven voorhanden zijn.

Het valt op dat het vrijblijvend concept het vrij spel van kinderen in de hand werkt. De activiteiten die nog georganiseerd worden kennen naarmate de speelpleindag vordert meer en meer uitval. Verder valt ook bij dit soort aanbod op dat betrokkenheid een belangrijke voorwaarde voor een goed aanbod is. Kinderen die betrokken zijn bij een activiteit wisselen minder snel met andere activiteiten. (Meire, 2008,p.31-34)

Tactieken komen bij divers vrijblijvend aanbod minder aan bod. Toch worden de kinderen nog wel geconfronteerd met feitelijke beperkingen. De speelpleindag komt op een bepaald moment tot zijn einde. Het spelen van de kinderen dus ook. Ze proberen hun activiteit dan ook zo lang mogelijk uit te rekken. Ook de opgelegde regels zorgen voor beperkingen. Hier verzinnen de kinderen wel nog tactieken voor. Deze tactieken verzetten zich tegen de nog restende beperkingen van de geldende tijdsordening, structuur en regels op het speelplein. (Meire, 2010, p.54-55)

Stakeholderschap en temporele esthetiek

De bovenstaande tijdsordeningen van het speelplein tonen vooral het belang van eigen invulling van vrije tijd van kinderen binnen het georganiseerde aanbod. Kinderen willen zelf baas kunnen zijn over hoe ze hun tijd invullen.

Dit stakeholderschap zorgt ervoor dat de kinderen zelf sociaal spel ontwikkelen op het speelplein. Doordat ze dit sociaal spel zelf kunnen uitbouwen, gebeurt dit vaak zonder dat animatoren, ouders of speelpleinverantwoordelijken de volledige details ervan kennen. Deze sociale praktijken vormen de bron van wat het speelplein voor kinderen betekent.

Hierdoor kunnen kinderen zich identificeren met het speelplein. Doordat ze zelf vormgeven aan het speelplein ontnemen ze hun identiteit er gedeeltelijk aan. Hun band met het speelplein is hierdoor erg sterk.

Naast het engageren voor het huidige aanbod van het speelplein, beelden kinderen zich ook in wat het speelplein zou kunnen zijn. Het de ruimte geven om daarin mee te beslissen levert een speelpleinwerking op die afgestemd is op hun behoeften. Dit proces vindt voortdurend plaats. De betekenissen die kinderen aan het speelpleinwerk geven zijn namelijk niet vaststaand, maar zeer veranderlijk. (VDS,2003,p.28-30)

Kinderen streven echter niet alleen naar stakeholderschap. Dit stakeholderschap kan enkel plaatsvinden indien er ook ruimte is voor geborgenheid. Het speelpleinwerk kan dat voorzien door een evenwichtige tijdsordening met rustpunten aan te bieden. (VDS,2012a, p.38-39)

Ongestructureerd spel en dus totale vrijheid aanbieden op het speelplein zorgt ervoor dat sommige kinderen zich vervelen en verdwalen op het speelplein. De rustmomenten zoals het vieruurtje of het thema geven de kinderen ankerpunten waar ze rust en structuur kunnen vinden. (Meire, 2010, p.60)

Elf bepalende factoren

De bepalende factoren voor dit stakeholderschap en de temporele esthetiek op het speelplein zijn de animatoren, het spelmateriaal, de ruimte, het speelsysteem, de dagindeling, vriend(inn)en, zussen en broers, de sfeer, de kinderthema's, thuis en opvang.

De rol die de verschillende animatoren opnemen (clown, verzorger, klimrek) is voor kinderen zeer belangrijk. Ze gaan zelf actief op zoek naar de animator die ze nodig hebben.

Het spelmateriaal moet zoals hierboven beschreven vooral spektakelwaarde hebben. Kinderen moeten ook aangemoedigd worden om de spektakelwaarde van materiaal te ontdekken. Ze zullen hierdoor meer initiatief nemen.

Ook de beschikbare ruimte is belangrijk. Buitenruimte nodigt uit om zelf op onderzoek uit te gaan terwijl binnenruimte geborgenheid biedt.

Verder speelt het speelsysteem ook een rol. Kinderen willen zelf initiatief kunnen nemen, ondanks het speelsysteem. Een gedoogbeleid binnen de duidelijke structuur

(dagindeling) biedt voldoende houvast.

Vervolgens geeft ook het onderhandelen met vriend(inn)en die aanwezig zijn betekenis aan het speelplein. Broers en zussen geven elkaar dan weer steun bij moeilijke momenten.

Verder maakt de startanimatie of het enthousiasme sfeer. Deze sfeer stimuleert kinderen om actief te ondernemen. Ook kinderthema's zoals rages en tv programma's geven kinderen een veilig gevoel door hun bekendheid. Ze zijn ook een grote inspiratiebron voor allerlei spelletjes.

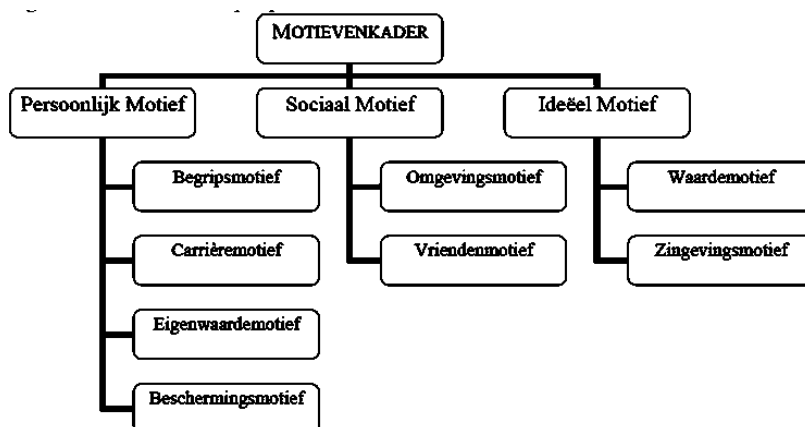
De band met thuis blijft aanwezig op het speelplein. Kinderen de kans geven om tekeningen te maken voor hun mama of papa heeft hen een veilig gevoel.

Ten slotte speelt ook de opvang in op het stakeholderschap en de temorele esthetiek. Als kinderen moeten komen naar het speelplein, zullen ze minder betrokkenheid tonen en initiatief nemen. (Jans, 2002,p.10-13)

3.1.3 ANIMATEUREN ALS UITVOERDERS VAN SPEELPLEINWERK

Motieven

Jongeren hebben verschillende soorten motieven om animator op het speelplein te worden. Elke animator heeft meerdere motieven om deel te nemen aan het speelpleinwerk. Deze motieven kunnen veranderen gedurende de animatoren hun speelpleincarrière. (VDS,2009b,p.13) Onderstaande tabel geeft de verschillende motieven van animatoren weer.

(Lambert, 2009)

Om te beginnen staan animatoren soms op het speelplein uit eigenbelang. Het persoonlijk motief van animatoren kan uit verschillende onderdelen bestaan. Sommige animatoren staan op het speelplein vanwege het begripsmotief. Ze zien het speelpleinwerk als plaats om inzicht te verwerven en bij te leren. Ook het carrièremotief speelt mee. Animator zijn op het speelplein staat goed op hun cv of levert de juiste contacten. Ook eigenwaarde speelt mee als motief. Jongeren kunnen meer zelfvertrouwen krijgen door de erkenning en waardering die ze krijgen op het speelplein. Ten slotte is er ook nog het beschermingsmotief. Animatoren staan soms ook op het speelplein om hun zorgen te vergeten en zich minder eenzaam te voelen.

Naast eigenbelang speelt voor animatoren ook het belang voor anderen mee. Dit sociaal motief bestaat uit het omgevingsmotief en het vrienden motief. Animatoren kunnen op het speelplein gaan staan omdat hun omgeving of vrienden daar belang aan hechten. Ook het vriendenmotief speelt mee. Nieuwe vrienden en een aangename sfeer kunnen hen over de streep trekken.

Ook ideologische redenen kunnen als motief dienen voor animatoren. Waarden spelen daarbij een belangrijke rol. Animatoren willen het goede voorbeeld geven, willen anderen helpen of zijn bezorgd over de kinderen. Ook zingeving kan een belangrijke rol spelen voor de animatoren. Ze willen hun tijd op een zinvolle manier invullen of willen iets betekenen voor anderen. Vooral 'de kinderen' worden als grootste ideologische reden aangeduid door de animatoren. (VDS,2009b,p.13)

Redenen om het engagement stop te zetten

Animatoren zetten hun engagement stop omwille van twee redenen. De intrinsieke redenen zijn vooral meningsverschillen over visies, te grote engagementen, onvoldoende uitdagingen en beperkte verantwoordelijkheid. Ook excentrieke redenen kunnen animatoren doen afhaken. Schoolwerk, ouders, het lief of werk hebben grote invloed op de animatoren hun speelpleinengagement. (Lambert,2009,p.8)

3.1.4 OUDERS ALS KLANTEN

3.1.4.1 Ouders van speelpleinkinderen

De ouders zijn de klanten van het speelpleinwerk. Het zijn zij die overtuigd moeten worden omdat zij beslissen of hun kind naar het speelplein mag komen. Ouders hebben zowel voor zichzelf als voor hun kinderen hoge verwachtingen van het speelplein. Ze verwachten dat het speelpleinwerk verschillende functies vervult voor zichzelf maar ook voor hun kinderen. Deze functies staan niet los van elkaar. Elke ouder hecht belang aan een combinatie van deze verschillende functies.

Relevantie voor hun kinderen

Alle kinderen uit alle sociale lagen van de samenleving en van alle leeftijden moeten terecht kunnen op het speelplein. Ouders vinden het ook belangrijk dat alle kinderen van hun gezin op het speelplein terecht kunnen. Indien broers of zussen nog niet of niet meer welkom zijn op het speelplein, brengen ze hun kinderen meestal naar een ander initiatief.

Verder is volgens de ouders de amusementsfunctie voor de kinderen belangrijk. Amuseren betekent hier meer dan spelen. Ze willen dat kinderen zich goed voelen op het speelplein. Ze moeten kunnen doen wat ze thuis niet kunnen, vrienden hebben, kunnen kiezen, creatief zijn en zelf beslissingen kunnen nemen.

Ook het sociaal contact is van belang voor ouders. Kinderen komen op het speelplein in contact met nieuwe kinderen en volwassenen. Ze doen ervaring op in het ontmoeten van nieuwe vrienden.

Ook het speelfunctie staat voor de ouders centraal. Om te beginnen heeft spelen een fysieke betekenis. Spelen in een ontspannende omgeving is volgens hen niet altijd meer mogelijk in de huidige maatschappij. Kinderen krijgen op het speelplein nog de kans om zonder zorgen (buiten) te spelen. Ze kunnen er andere dingen doen dan thuis. Dit moet volgens de ouders wel nog binnen een gestructureerd kader gebeuren doormiddel van goed voorbereide en onderbouwde activiteiten. Ook het beschermende kader van het speelplein is voor de ouders belangrijk. Kinderen spelen op het speelplein binnen een beschermde omgeving. Dat is volgens de ouders veel veiliger dan op straat.

Verder zien ouders het speelpleinwerk ook als tijdverdrijf voor kinderen. De lange zomervakantie kan soms voor verveling zorgen. Het speelplein biedt hier een oplossing voor.

Als laatste zien ouders de socialiserende functie als meerwaarde van speelpleinwerk voor hun kinderen. Het speelpleinwerk heeft volgens hen een positief effect op hun kinderen. Tijdens het spelen leren hun kinderen bij. (Tack, 2009,p.63-71)

Relevantie voor de ouders zelf

Het speelplein wordt door ouders tegenwoordig vooral gewaardeerd als laagdrempelig opvanginitiatief. (Meire,2013,p.86) Tweeverdieners en alleenstaande ouders zien het speelplein als uitdagende opvang. De 'gewone' opvang is vaak niet uitdagend genoeg voor hun kinderen. Ze verwachten dan ook wel de kwaliteit van opvang. Ook wordt het gezinsleven hierdoor ontlast. Ouders die thuiswerken kunnen even op adem komen als hun kinderen op het speelplein zijn. Het speelpleinwerk moet wel voldoen aan hun verwachtingen en die van hun kinderen voor opvang. Het speelpleinwerk moet de hele dag open zijn, flexibel zijn en gemakkelijk te bereiken.

Ook de ontmoetingsfunctie staat voor de ouders centraal. Ouders zien het speelplein als de schoolpoort van de vakantie. Ze vinden het sociaal contact bij het afzetten van hun kinderen zeer belangrijk. Ze kunnen dan met andere ouders praten over allerlei problemen bij de opvoeding van hun kinderen. Ouders krijgen hierdoor meer vertrouwen in de opvoeding van hun kinderen.

Verder zien ze het speelplein ook als socialiserend instrument. Ze laten hun kinderen naar het speelplein gaan met de bedoeling om hun opvoedende taak uit handen te geven. De animatoren leren de kinderen andere spelletjes en waarden bij. Het speelpleinwerk dient als aanvullend opvoedingsmilieu.

Als laatste brengen ouders hun kind naar het speelplein om eventuele toekomstverwachtingen in te vullen. (Tack, 2009,p.72-76) Ouders zien hun kinderen als "een project". Ze willen ervoor zorgen dat hun kind zich optimaal kan ontplooien om een succesvolle volwassene te worden. (Meire, 2013,p.79)

Drempels van het speelpleinwerk voor ouders

Ouders ondervinden verschillende drempels bij het speelpleinwerk. Om te beginnen hebben ze het gevoel dat er weinig interesse in hen is. Ze krijgen weinig inspraak en worden vaak snel afgewimpeld. Ook hebben ze het gevoel dat het speelplein geen uitgesproken beleid heeft. Een goed uitgewerkt beleid zou volgens de ouders de chaos op het speelplein verminderen. Vervolgens kunnen de openingsuren voor drempels zorgen. Ouders kunnen hun kinderen niet naar speelpleinen brengen die enkel in de namiddag werking hebben omdat ze de hele dag moeten werken. Jonge, onervaren animatoren zijn ook een drempel voor ouders. De speelpleinanimatoren zijn volgens hen nog niet verantwoordelijk genoeg. Ouders kunnen hierdoor het gevoel hebben dat hun kinderen aan hun lot worden overgelaten. Verder kunnen bereikbaarheid, de weersomstandigheden en vriendjes ook drempels zijn. Als laatste ervaren ouders de informatiedrempel. Ze ervaren deze drempel als ze niet weten wanneer er werking is, wat hun kinderen op die werking doen en waar het doorgaat. (Tack, 2009,p.78-84)

3.1.4.2 Ouders van speelpleinanimatoren

Ouders beslissen niet alleen of hun kinderen aan het speelpleinwerk mogen deelnemen, ze hebben ook invloed op het engagement van hun kinderen als animator op het speelplein. Sommige ouders van animatoren zien het speelpleinwerk als een kans. Andere ouders zien het dan weer als een last. Betrokkenheid bij de maatschappij, verantwoordelijkheidszin, competenties verwerven voor het latere beroepsleven en een nuttige vakantiebesteding zijn de voornaamste kansen die ouders zien voor hun kinderen als speelpleinanimateur. De voornaamste bedreigingen die ouders aan speelpleinwerk toeschrijven zijn de te grote verantwoordelijkheid of te lage vergoeding. Ze vinden engagement en jeugdwerk soms ook een overschatte vorm van vrijetijdsbesteding. (VDS,2009b,p.11)

3.1.5 JEUGDCONSULENTEN/ SPEELPLEINVERANTWOORDELIJKEN ALS INTERNE BELEIDSVERANTWOORDELIJKEN – EMPIRISCH ONDERZOEK

Bevindingen interviews

In de literatuur is informatie te vinden over de beleving van de verschillende stakeholders op het speelplein. Het perspectief van de interne beleidsverantwoordelijken van een speelpleinwerking werd nog niet onderzocht. Ik voerde tijdens mijn stage een empirisch onderzoek uit. In dit onderzoek ging ik op zoek naar hun invulling van kwaliteit. Ik vulde dit onderzoek op een kwalitatieve wijze in doormiddel van diepte-interviews afgenomen met interne beleidsverantwoordelijken. De interviews kan u vinden in bijlage 3 en de informed consent kan u vinden in bijlage 4. De onderzoeksopzet staat uitgebreid beschreven in het eerste hoofdstuk.

Onderstaande vergelijking van de diepte-interviews legt de nadruk op de verschillen en gelijkenissen tussen de diverse aanpakken van intern speelpleinbeleid. De pijlers uit het speelpleinbasisschema (VDS,2009a) worden al kader gebruikt om de verschillen en gelijkenissen te kunnen schetsen

speelkansen

In alle onderzochte speelpleinwerkingen staat het spelende kind centraal. Elk speelplein vindt het belangrijk dat kinderen zich goed voelen op het speelplein. De kinderen moeten de vrijheid hebben om te kunnen kiezen hoe ze hun speelpleinmiddag invullen. Deze gemeenschappelijke hoofddoelstelling wordt door iedere werking op een andere manier in de praktijk gebracht.

Deze omzetting van hun hoofddoelstelling naar de praktijk gebeurt bij alle speelpleinwerkingen doormiddel van OSA. Open speelaanbod levert de meeste en beste speelkansen op. De wijze waarop OSA ingevuld wordt, verschilt van speelpleinwerking tot speelpleinwerking. Zelfs binnen dezelfde gemeente (Evergem en Maldegem) kan de organisatie van OSA verschillend zijn. De speelpleinwerkingen combineren marktsysteem, hoekensysteem, vast aanbod, vrij spel en impulsen om tot OSA te komen. De keuze voor een bepaalde werkwijze heeft volgens de interne beleidsverantwoordelijken veel te maken met de speelpleincultuur. De behoeften en gewoontes van kinderen, ouders en animatoren geven de speelpleinwerking vorm.

De gewoontes en behoeften van de verschillende stakeholders van de speelpleinwerking komen doorheen de speelpleinzomer aan het licht. De animatoren nemen deze signalen mee naar hun evaluaties. Ook de inbreng van animatoren wordt via evaluatievergaderingen verzameld. Deze evaluaties kunnen zowel tijdens het werkjaar plaatsvinden als tijdens de speelpleinzomer zelf. De evaluatie is hét middel

om de behoeften binnen de speelpleinwerking te ontdekken. Het is ook het uitgelezen moment om met de nieuw ontdekte behoeften aan de slag te gaan. Kleine ingrepen zoals het aanpassen van activiteiten of kopen van nieuw materiaal kunnen direct plaatsvinden, andere ingrepen worden op lange termijn aangepakt.

Speelpleinploeg

De speelpleinploegen worden zeer verschillend ingevuld. Opvallend is wel dat elke speelpleinwerking ondersteund wordt door volwassenen. De plezante raad(Toeter), jeugdconsulenten(Evergem en Madegem) en RVB(Bartje) ondersteunen de speelpleinwerkingen met administratieve en financiële taken.

Een goed uitgebouwde beleidsstructuur voor de animatoren (Bartje en Evergem) levert meer inspraakmogelijkheid op. Deze inspraak brengt verantwoordelijkheden met zich mee. De zelfredzaamheid en ondernemingszin van animatoren is veel groter in de werkingen waar ze een grote verantwoordelijkheid dragen (Bartje,). De animatoren Maldegem rekenen op hun jeugdconsulent voor de vertegenwoordiging bij het beleid. Ook de animatoren van speelplein Toeter rekenen op hun plezante raad voor de meeste beslissingen (kopen van materiaal, vieruurtjes, ...) Bij speelplein Bartje nemen ze zelf het heft in handen om invloed te hebben op het gemeentelijk beleid, ze voeren ook zelf veranderingen door om hun werking te verbeteren.

De wijze waarop animatoren doorgroeien is sterk afhankelijk van de visie van de beleidsverantwoordelijken. Die visie van de beleidsverantwoordelijken is typerend voor de positie (ouders, jeugdconsulent, animatoren) die ze tegenover het speelpleinwerk hebben. Animatoren van speelplein Toeter kunnen pas doorgroeien indien ze de juiste leeftijd, de juiste competenties en een attest behaald hebben. Bij speelplein Bartje moeten de animatoren voldoende engagement en toewijding tonen. De stuurgroep beslist zelf wie de juiste competenties heeft om hen te vervoegen. In Evergem worden doorgroeikansen voorzien voor alle animatoren die daar behoefte aan hebben. Elke animator krijgt de kans om zijn of haar plekje te vinden. Ook op het speelplein van Adegem en Kleit krijgt iedereen de kans om hoofdanimator te worden.

Externe relaties

De onderzochte speelpleinwerkingen hechten niet allemaal i belang aan de buurt. De speelpleinwerkingen die ondersteund worden door de gemeente (Evergem en Maldegem) hechten opvallend minder belang aan de buurt dan de particuliere speelpleinen. Ze hebben de hulp van de buurt niet nodig en gaan er dus ook niet naar op zoek. De particuliere speelpleinen gebruiken de buurt al aanvulling op hun werking. Sponsoring en samenwerking verlagen hun werkingskosten.

Drempels

Verder zijn alle onderzochte speelpleinwerkingen bewust bezig met bijna alle participatiedrempels. Het valt op dat de speelpleinwerkingen die ondersteund worden vanuit de jeugddienst (Evergem en Maldegem) zelf veel actiever bezig zijn met deze drempels te vermijden. Ze oefenen hiervoor druk uit op het gemeentebestuur. De particuliere speelpleinwerkingen proberen hun drempels laag te houden door de voordelen die beschikbaar zijn toe te passen. Ze vinden het de taak van de gemeente om voordelen te voorzien waarop zij kunnen instappen. De speelpleinwerkingen zijn het er allemaal over eens dat OSA de participatiedrempels verlaagd. De vrijheid van OSA maakt het makkelijker om deel te nemen aan het speelpleinwerk.

Beleidsinvulling van de jeugdconsulenten en speelpleinverantwoordelijken

De verschillende interne beleidsverantwoordelijken spelen in op de behoeften van de stakeholders van hun speelpleinwerking. De beleidsverantwoordelijken leggen daarin hun eigen accenten, want het is onmogelijk om elk kind, elke ouder, enz. tevreden te stellen. Ook zijn zij het die beslissen op welke manier ze met deze behoeften aan de slag gaan.

De invulling van het speelpleinbeleid is sterk afhankelijk van welke stakeholders zich in het speelpleinbeleid bevinden. In de interviews kwam zeer sterk naar voor dat de beleidsverantwoordelijken vooral vanuit hun eigen positie als stakeholder van de speelpleinwerking redeneerden.

De plezante raad van speelplein Toeter vult de behoeften van kinderen vooral in vanuit de visie van ouders. Ze leggen bijvoorbeeld de nadruk op ervaren animatoren, veiligheid van de kinderen, verantwoord speelaanbod en communicatie met ouders.

Speelplein Bartje probeert voor zoveel mogelijk speelplezier te zorgen vanuit een enthousiaste animatorenploeg. Een goede mix tussen de verschillende animatoren moet een leuke sfeer op het speelplein brengen.

De jeugdconsulente van Maldegem brengt de speelpleinwerkingen naar een hoger niveau door haar als een ondersteunende ploegcoach te gedragen. Ze ondersteunt de animatoren waar nodig en vormt het aanspreekpunt naar het beleid.

Ook de jeugddienst van Evergem neemt deze rol op zich. De animatoren van het speelplein van Evergem voorzien bovenop de ondersteuning van de jeugddienst ook zelf tools voor de animatorenploeg. De verschillende inspraakorganen, ledenwerving voor de werkgroepen en de carrièreplanning, worden ingevuld door de animatoren zelf.

3.1.6 HET BELEID ALS REGISSEUR

Ook de politiek is een externe stakeholder die invloed heeft op het speelpleinwerk. Zowel de Vlaamse als gemeentelijke politiek bepalen indirect mee het beleid van een speelpleinwerking door subsidievoorwaarden, het leggen van bepaalde zwaartepunten, enzoverder.

Vlaams niveau

De Vlaamse overheid bestaat sinds 2006 uit dertien beleidsdomeinen.(bestuurszaken, s.d.) Het agentschap Sociaal-Cultureel werk voor Jeugd en Volwassenen stimuleert vanuit beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM) de creatie van een rijk en gedifferentieerd aanbod aan niet-commerciële, sociaal-culturele activiteiten voor de jeugd. De toekenning van subsidies aan verenigingen en lokale besturen is de voornaamste manier om dat te verwezenlijken.(agentschap sociaal-Cultureel werk voor Jeugd en Volwassenen, s.d., online)

Pascal Smet de minister van onderwijs, jeugd, gelijke kansen en Brussel is mee verantwoordelijk voor het beleid van dit beleidsdomein. (Vlaanderen,s.d., online) De wijze waarop hij zijn bevoegdheden in het regeerakkoord zal realiseren in de loop van zijn legislatuur staat beschreven in de beleidsnota voor jeugd. (Vlaams parlement, s.d.,

online) De doelstellingen in deze beleidsnota bepalen dan ook het Vlaams jeugdwerkbeleid voor de periode van 2009 tot 2014. In de beleidsnota van Pascal Smet staan acht strategische doelstellingen centraal.

Om te beginnen moet er voor kinderen en jongeren ruimte zijn om zich te verenigen en zich te engageren. (Smet, 2009) Hij legt hier vooral de nadruk op de diversiteit in het jeugdwerk. Zoveel mogelijk kinderen en jongeren van zo divers mogelijke achtergrond moeten actief kunnen deelnemen aan het jeugdwerk. (Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor jeugd en volwassenen, 2013) Dit aandachtspunt is ontstaan omdat minister Pascal Smet ervan overtuigd is dat jeugdwerk inherent democratisch en democratiserend is. Het jeugdwerk speelt volgens hem een belangrijke rol in de realisatie en het versterken van het sociale weefsel, democratisch burgerschap, enz. Verder legt hij ook nog de nadruk op de uitbouw van sterker geprofessionaliseerd jeugdwerk. (Smet, 2009; Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor jeugd en volwassenen, 2013).

Een voorbeeld van een realisatie van deze doelstelling is het decreet houdende de ondersteuning en stimulering van het lokaal jeugdbeleid en de bepaling van het provinciaal jeugdbeleid. Dit decreet bepaalt de voorwaarden waaronder gemeentebesturen worden gesubsidieerd voor de uitvoering van de Vlaamse beleidsprioriteiten jeugdbeleid en bepaalt de bevoegdheden van de provinciebesturen m.b.t. het jeugdbeleid. (Agentschap Sociaal-Cultureel werk Jeugd en Volwassenen, s.d., online) Het decreet stemt het lokaal jeugdbeleid af op het planlastendecreet, verduidelijkt de rol van het provinciaal bestuursniveau en herwaardeert de gemeentelijke jeugdraad. (Agentschap Sociaal-Cultureel werk Jeugd en Volwassenen, 2013) Het bevat ook de nieuwe beleidsprioriteiten voor jeugd. Dit zijn: de ondersteuning van het jeugdwerk in algemene zin, de bevordering van de participatie aan het jeugdwerk van kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties en het voeren van een beleid om de aandacht voor jeugdcultuur te verhogen.

Kinderen en jongeren ruimte geven om competenties te ontdekken en te ontwikkelen, is de tweede doelstelling van zijn beleidsnota. Volgens minister Pascal Smet heeft elk kind talenten. Deze moeten de kans krijgen om ontdekt en ontwikkeld te worden. Het jeugdwerk kan daarbij ondersteuning bieden. (Smet, 2009) Vooral waar het onderwijs als schoolse leeromgeving faalt, kan jeugdwerk inspireren. (Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor jeugd en volwassenen, 2013) Door in te zetten op het jeugdwerk

als volwaardig instrument van kwalificatie competentie- en loopbaanontwikkeling kan schoolmoeheid vermeden worden. (Smet, 2009)

Vervolgens moeten kinderen en jongeren ook vanuit hun leefwereld de samenleving mee kunnen vormgeven. Kinderen en jongeren zitten volgens Pascal Smet “in de wachtkamer van de democratie”. (Smet, 2009) Hun stem is dus enkel te horen via de stem van volwassenen. Kinderen moeten daarom aan hen hun stem laten horen. Dit is pas mogelijk wanneer de daarvoor de instrumenten hebben. Deze instrumenten zijn volgens Pascal Smet de taal, informatie en inspraakstructuren zoals de jeugdraad, klassenraad, enzoverder. (Smet, 2009)

Bovendien wil Pascal Smet culturele ruimte geven aan kinderen en jongeren. (Smet, 2009) Hij wil meer aandacht binnen jeugdwerk voor speels introduceren van kunstbeoefening, vnl. bij kwetsbare groepen. Dit komt vooral tot uiting via de beleidsprioriteit jeugdcultuur van het decreet houdende de ondersteuning en stimulering van het lokaal jeugdbeleid en de bepaling van het provinciaal jeugdbeleid. (Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor jeugd en volwassenen, 2013)

Ook ruimte geven voor levensbreed leren behoort tot de beleidsdoelstellingen. Deze doelstelling heeft vooral betrekking op het “brede school” concept. Dat gedefinieerd wordt als is een netwerkschool, die ingebed is in de buurt en in het sociaaleconomische weefsel, en die van daaruit nauw samenwerkt met de ouders, buurt, verenigingsleven,... Ook jeugdwerk kan een meerwaarde bieden in dit brede school concept. Kinderen kunnen hierdoor beter de ingang vinden naar het jeugdwerk. (Smet, 2009)

Als zesde heeft de beleidsnota de doelstelling van fysieke ruimte geven aan kinderen en jongeren. Deze fysieke ruimte moet aanwezig zijn bij het wonen, leven en spelen van kinderen. Ze moeten de fysieke ruimte krijgen in de samenleving. Er moet voor kinderen een plaats voorzien worden in de ruimtelijke ordening, de mobiliteit en het leefmilieu om te kunnen bewegen, op kamp te gaan, enz. (Smet, 2009)

De ruimte geven aan kinderen en jongeren voor welbevinden is ook een strategische doelstelling. Jong zijn is in onze snel veranderende maatschappij veel complexer dan ooit. Ook het opvoeden van kinderen is hierdoor niet gemakkelijker geworden. Vooral kinderen en jongeren die minder kansen hebben, moeten voldoende ondersteund worden. (Smet, 2009)

Als laatste moet het jeugdbeleid alle zaken over jeugd omvatten (inclusief) en over alle beleidsdomeinen heen aan bod komen (integraal). (Smet, 2009)

Pascal Smet stelde aan de hand van deze beleidsnota het Vlaams jeugdbeleidsplan op. De Vlaamse overheid wil werk maken van een breed jeugdwerkbeleid over de verschillende beleidsdomeinen heen. De voornaamste maatschappelijke veranderingen die het beleid wil teweeg brengen zijn: Alle kinderen en jongeren met dezelfde talenten krijgen gelijke kansen, de ontwikkelingskansen van kinderen en jongeren worden verhoogd, kinderen en jongeren krijgen (meer) ruimte om onvolwassen te zijn en kinderen en jongeren participeren volwaardig aan het maatschappelijke leven. (Vlaams Jeugdbeleidsplan, 2011) Deze prioriteiten zijn gebaseerd op de Europese Jeugdstrategie 2010-2018 en spelen daarop in. In de Europese Jeugdstrategie zijn acht thema's vastgelegd. Dit zijn educatie (zowel formeel als niet-formeel en informeel), sociale inclusie, werkgelegenheid, vrijwilligerswerk, gezondheid en sport, participatie en informatie, creativiteit en ondernemerschap, jeugd en de wereld. (Agentschap Sociaal-Cultureel werk Jeugd en Volwassenen, s.d., online)

Gemeentelijk niveau

Sinds dit jaar krijgen lokale gemeentebesturen meer autonomie om hun lokaal beleid vorm te geven. (Agentschap Sociaal-Cultureel werk Jeugd en Volwassenen, s.d., online) Het planlastendecreet maakt komaf met de oude sectorale plannen zoals het jeugdbeleidsplan, cultuurbeleidsplan,... Deze sectorale plannen bepaalden tot dit jaar het beleid per sector. Vanaf 2014 moeten gemeentebesturen gebruik maken van één geïntegreerd strategisch meerjarenplan (SMJP). Dit meerjarenplan heeft een looptijd van zes jaar. (Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor jeugd en volwassenen, 2013) De planlasten voor lokale besturen zouden hierdoor sterk moeten verlichten. (Agentschap Sociaal-Cultureel werk Jeugd en Volwassenen, s.d., online)

Het meerjarenplan bevat de lijnen van het beleid over de verschillende beleidsdomeinen heen. Het gemeentebestuur kan zelf kiezen hoeveel en welke beleidsdomeinen gebruikt worden. Ook samenstelling van de beleidsdomeinen mag door de gemeentebesturen beslist worden. Jeugd kan als beleidsdomein op zichzelf staan maar kan dus ook een onderdeel zijn van een breder beleidsdomein zoals vrije tijd. (Agentschap Sociaal-Cultureel werk Jeugd en Volwassenen, s.d., online)

Via de Vlaamse beleidsprioriteiten uit het decreet lokaal jeugdbeleid, die hierboven beschreven staan, ondersteund de Vlaamse overheid de steden en gemeenten bij de uitbouw van hun lokale beleid. Lokale gemeentebesturen kunnen vanuit deze beleidsprioriteiten gesubsidieerd worden door de Vlaamse overheid. (Agentschap Sociaal-Cultureel werk Jeugd en Volwassenen, s.d., online)

3.1.7 DE MAATSCHAPPIJ ALS OVERKOEPELEND KADER

Het beeld van de maatschappij over spelende kinderen bepaalt de speelruimte van kinderen. In onze huidige maatschappij staat spelen meer en meer onder spanning. Kinderen krijgen steeds minder ruimte om te spelen en de ruimte die nog rest wordt steeds meer ingevuld volgens de normen die volwassenen opleggen (GoeGespeeld,2009).

Steeds meer gebouwen en huizen nemen de plaats in van het groen in Vlaanderen. Ook de wegen en het verkeer worden steeds gevaarlijker. Dit maakt het voor kinderen niet evident om ruimte te blijven vinden om te spelen. De grote hoeveelheid bebouwd gebied zorgt er ook voor dat mensen steeds kleiner gaan wonen. De speelruimte van kinderen wordt dus niet alleen beperkt buitenshuis, maar ook thuis hebben ze minder speelruimte. Stadstuintjes en balkons bieden veel te weinig plaats voor hen.

Verder heeft ook de consumptiemaatschappij invloed op het spelen van kinderen. Adverteerders doen er alles aan om kinderen binnen voor tv, tablet of spelcomputer te houden. De natuur verliest daardoor aan waarde bij kinderen.(Bond,2013)

Ten slotte willen volwassenen kinderen terug meer en meer beschermen tegen het gevaar dat buiten schuilt. Kinderen worden meer en meer verplicht om op afgezette speelpleintjes met gekeurde speeltuigen te spelen of tussen de hagen van hun eigen tuin te blijven.

3.2 KWALITATIEVE SPEELPLEINWERKING

In het bovenstaande hoofdstuk komt een uitgebreide analyse van de visie op kwaliteit door de verschillende stakeholders aan bod. Na alle stakeholders afzonderlijk

behandeld te hebben, gaan we op zoek hoe er met deze verschillende invullingen aan kwaliteit kan gebouwd kan worden.

3.2.1 KWALITEITSONTWIKKELING

Er bestaat geen definitie van kwaliteit. Om te ontdekken of een speelpleinwerking kwalitatief is of niet, kunnen niet aftoetsen aan één welbepaalde beschrijving. Kwaliteit binnen een bepaalde speelpleinwerking hangt hierdoor af van de speelpleinwerking zelf. Kwaliteitsontwikkeling gebeurt hierdoor via een relationele praktijk. Het streven naar kwaliteit ontstaat door verschillende dimensies die met elkaar verbonden zijn.

Kwaliteitsontwikkeling kan alleen plaatsvinden indien ze geïntegreerd wordt in de volledige in het beleid van de speelpleinwerking. Een duidelijke visie over waar de speelpleinwerking naartoe wil is daarvoor zeer belangrijk. Deze visie bepaalt vanuit waarden de doelstellingen waarnaar gestreefd zal worden. Deze waarden zijn bepalend voor de concrete kwaliteitsontwikkeling. De doelstellingen worden afgetoetst aan normen, praktische regels waaraan de uiteindelijke resultaten moeten aan voldoen. Een speelpleinwerking die voor toegankelijkheid kiest als waarde, kan dit vertalen in een prijsverlaging als norm. De uitwerking van deze normen en waarden waaraan de kwaliteit wordt opgehangen, kan best bottom-up benaderd worden. Met alle stakeholders van de speelpleinwerking rekening houden via een collectief proces van betekeniscreatie zorgt ervoor dat zij dat als positief ervaren. (Cuyvers,2006,p.17-19)

De stakeholders binnen een speelpleinwerking vervullen een belangrijke rol tijdens de kwaliteitsontwikkeling. Hun verwachtingen, betekenissen en behoeften moeten samengebracht worden om collectief gedragen betekenissen te kunnen ontwikkelen. Op de behoeften, verwachtingen en betekenissen van de stakeholders van het speelpleinwerk werd in het vorig hoofdstuk dieper ingegaan.

Ook de wijze waarop deze visies, doelstellingen en normen tot stand komen zijn van belang voor de kwaliteitsontwikkeling. Om de verwachtingen, behoeften en betekenissen van de stakeholders in kaart te brengen zijn gepaste methodes nodig.

Deze drie dimensies moeten in de volledige organisatie van een speelplein geïntegreerd worden. Ze staan ook niet los van elkaar. Het samenspel van deze dimensies zal tot een integrale kwaliteitsontwikkeling leiden. (Cuyvers,2006,p.17-19)

Integrale kwaliteitsontwikkeling

Een integrale kwaliteitsontwikkeling kan tot een permanente kwaliteitsverbetering leiden. De slaagkans van dit veranderingsproject hangt af van verschillende voorwaarden. Als eerste is er bewustwording en inzicht in de situatie nodig. Als tweede moeten de stakeholders de meerwaarde van de kwaliteitsverbetering in de praktijk ervaren. De derde voorwaarde is dat de vernieuwing moet haalbaar zijn.

Deze integrale kwaliteitsontwikkeling vraagt inspanningen van alle stakeholders. De ontwikkeling hangt hierdoor samen met een permanent leren. Leren om aan kwaliteitsontwikkeling te doen kan via de gepaste werkvorm. Ik werkte een methode en bijpassende werkvorm uit voor mijn stageproject. Deze methode voldoet aan de voorwaarden om aan integrale kwaliteitsontwikkeling te kunnen doen. De uitwerking hiervan is te vinden in het laatste hoofdstuk van deze bachelorproef en kan direct in de praktijk gebruikt worden. (Cuyvers,2006,p.67)

EIGEN ERVARING UIT DE PRAKTIJK

Voor mij is speelpleinwerk een jeugdwerkvorm die zich bevindt binnen de vrije tijd van kinderen en jongeren, georganiseerd voor en door die kinderen en jongeren. De behoeften en verwachtingen van kinderen en jongeren staan voor mij centraal binnen het speelpleinwerk.

Tijdens mijn stage heb ik gemerkt dat de jongeren dit zelf ook nodig vinden. Animatoren die hun mening niet kwijt kunnen en hun behoeften en verwachtingen niet kunnen invullen, haken veel sneller af.

Verder kwam ik tijdens mijn stage bij VDS dagelijks in contact met hun visie. Deze blik op het speelpleinwerk verruimde mijn blik op het bredere jeugdwerk. Mijn ervaring als kadervrijwilliger binnen de Chiro vormde mijn beeld op jeugdwerk. Door mijn stage bij VDS kwam ik in contact met een volledig andere methodiek om jeugdwerk in te vullen. OSA was voor mij een volledig nieuwe ontdekking die haaks stond op het gesloten aanbod van de jeugdbeweging. Voor mij is de meerwaarde van OSA voor

speelpleinwerkingen zeer groot. Volgens mij verhoogt het speelplezier van kinderen als spelen vrij kan worden ingevuld. Dit speelplezier is voor kinderen op het speelplein heel belangrijk. Dit betekent niet dat ik het gesloten aanbod van jeugdbewegingen niet meer de juiste aanbiedingsvorm van jeugdwerk vindt. Het verschil tussen deze aanbiedingsvormen verbreedt het aanbod. Kinderen kunnen op die manier de jeugdwerkvorm kiezen waar ze zich het best voelen.

De stakeholder die het intern speelpleinbeleid in handen heeft, bepaalt sterk de dagelijkse speelpleinrealiteit. Daarom is het volgens mij belangrijk om de stakeholders binnen het intern speelpleinbeleid zo divers mogelijk in te vullen.

Een stuurgroep met zowel ouders, animatoren als vertegenwoordiging van het beleid biedt de ruimste blik op de speelpleinwerking, omdat de verschillende stakeholders aan andere waarden belang hechten.

De praktijk heeft mij geleerd dat dit niet evident is. Een stuurgroep opstarten is zeer tijdsintensief. Vaak zijn er meerdere pogingen nodig vooraleer de stuurgroep volledig zelfstandig kan functioneren. Ook goed functionerende stuurgroepen moeten opgevolgd worden. Meerdere stuurgroepen dreigen te verdwijnen omwille van engagementsproblemen.

Verschillende stakeholders samenbrengen in een stuurgroep maakt dit proces nog moeilijker. Een sterk uitgebouwde structuur waarin al deze stakeholders hun plaats vinden is volgens mij veel haalbaarder. Een stuurgroep met animatoren die samenwerkt met een ouderraad kan vanuit een ruime uitvalshoek naar hun speelpleinwerking kijken. De kinderen kunnen volgens mij ook hun plaats krijgen in het speelpleinbeleid. De animatoren moeten tijdens de speelpleindag oog hebben voor de speelbehoeften van de kinderen. De evaluatiemomenten dienen als middel om de kinderen hun stem te laten horen en ermee aan de slag te gaan.

RUIMERE PLAATS BINNEN HET SOCIAAL CULTUREEL WERK

De interpretatie van het overkoepeld kader waarin de sociaal culturele organisatie zich bevindt, bepaalt de manier waarop de organisatie functioneert. De verschillende stakeholders van de organisatie interpreteren dit kader allemaal vanuit een ander referentiekader. Dit is niet enkel het geval binnen het speelpleinwerk of het jeugdwerk.

Ook andere sociaal culturele organisaties werken aan hun behoeften en verwachtingen vanuit een overkoepelend kader. De wijze van interpretatie van dit kader kan dus ook bij hen op een verschillende wijze plaatsvinden. Zicht krijgen op de verschillende soorten interpretaties van de stakeholders van het overkoepelend kader van de stakeholders helpt de organisaties om de visies op kwaliteit te begrijpen.

Een integrale kwaliteitsontwikkeling die ontwikkeld wordt door de verschillende belanghebbenden biedt niet alleen voor het speelplein een meerwaarde. Ook voor andere verengingen binnen het sociaal cultureel werk biedt dit een meerwaarde. Door verschillende stakeholders en het beleid in de kwaliteitsontwikkeling te betrekken. Ook zij hebben baat bij een veel ruimer zicht op de behoeften van de leden in hun organisatie. Een goed uitgewerkte methode om deze kwaliteitsontwikkeling aan te kunnen pakken, biedt dus ook voor hen een meerwaarde.

Speelpleinwerk speelt zich af binnen de vrije tijd van kinderen en jongeren. De interpretatie van die vrije tijd kan zeer verschillend zijn. Van alle verschillende soorten vrije tijd ervaren kinderen en jongeren alleen de vrijetijd en groeitijd als échte vrije tijd.

Verder geven de verschillende standpunten van de stakeholders over kwaliteit binnen het speelpleinwerk een overzicht van waarden waaraan ze belang hechten. Aan deze waarden hangen verwachtingen vast. Elke stakeholder heeft ook zijn eigen behoeften binnen het speelpleinwerk.

Het samenbrengen van deze behoeften kan uitgroeien tot een collectief gedragen betekenissen. Deze zijn nodig om een integrale kwaliteitsontwikkeling te kunnen garanderen. Deze collectieve betekenissen kunnen verzameld en verwerkt worden via gepaste methodes en werkvormen.

In de volgende hoofdstuk wordt dieper ingegaan op het belang van bovenstaande kwaliteitsontwikkeling.

4 EEN KWALITATIEVE SPEELPLEINWERKING KUNNEN BLIJVEN GARANDEREN

4.1 BELANG VAN EIGEN VERANTWOORDELIJKHEID VAN KWALITEITSONTWIKKELING

4.1.1 INTERN BELANG: TRANSPARANT BELEID NAAR ALLE STAKEHOLDERS

Uit bovenstaande analyse van de verschillende stakeholders binnen het speelpleinwerk komt naar voor dat vooral externe stakeholders nood hebben aan een transparant beleid binnen het speelpleinwerk. Ouders, het beleid en de maatschappij verwachten allemaal een uitleg over hoe de speelpleinwerking waarmee ze in aanraking komen functioneert. Ook de werking van het speelplein heeft belang bij constante kwaliteitsontwikkeling

***Beleid maken** is permanent streven naar het bereiken van doelstellingen, met bepaalde middelen en strategieën in een gekozen tijdsvolgorde, waarbij prioriteiten worden gesteld. Nadien moet je evalueren of de doelen zijn bereikt. (VDS, 2013,p.25)*

Een intern beleid levert een duidelijke visie op huidige werking, de toekomstplannen en de manier waarop deze toekomstplannen zullen bereikt worden. Deze doordachte wijze van denken stuwt de kwaliteit van de speelpleinwerking steeds meer naar boven. Deze kwaliteitsverbetering gebeurt procesmatig. Ook komt er aan het proces nooit een einde. Zoals eerder aangehaald in deze bachelorproef komt dit omdat kwaliteit een steeds voortdurend proces is dat steeds moet hervat worden.

Een beleid dat in samenspraak met de volledige speelpleinploeg is ontwikkeld, kan makkelijker gezamenlijk uitgedragen worden. Ook externen zoals ouders en het beleid (b.v. schepen van jeugd) kunnen in deze speelpleinploeg betrokken worden. Meer verschillende meningen leveren een sterker beleid op. Ook versterken de verschillende

vaardigheden en interesses het beleidsteam. Als laatste is de gedragenheid van de totale ploeg dan gegarandeerd. (VDS,2013,p.27)

De volledige speelpleinploeg op één lijn krijgen is niet gemakkelijk. De animatoren en verantwoordelijken in de speelpleinploeg veranderen constant. Ook de invulling van speelpleinwerk door de betrokken personen in de speelpleinploeg verandert naarmate hun engagement vordert. Als een speelpleinwerking erin slaagt om alle (de meeste) neuzen van de speelpleinploeg in dezelfde richting te krijgen, is het proces van constante kwaliteitsverbetering goed gestart.

Dit intern beleid levert niet alleen voordelen op voor de speelpleinwerking zelf maar ook de communicatie naar externe stakeholders wordt hierdoor geoptimaliseerd.

Speelpleinwerkingen met een transparant beleid kunnen hun waarden, doelstellingen en strategieën vanuit één stem naar buiten brengen. Dit gezamenlijk standpunt brengt duidelijkheid voor de externe stakeholders. De ouders, het beleid en de maatschappij weten daardoor wat ze kunnen verwachten van hun speelpleinwerking en wat niet. Ook krijgen ze, door dit beleid, een verklaring voor de acties die ze niet begrijpen of waar ze niet mee akkoord zijn. De externe stakeholders kunnen door dit beleid doordacht beslissen of ze bij het speelpleinwerk willen betrokken zijn. Deze duidelijkere, correctere communicatie wordt door de verschillende externe stakeholders als een kwaliteitsverbetering ervaren.

Manier voor speelpleinwerkingen om beleid te maken: PDCA-cirkel of werken aan kwaliteit

VDS heeft als kenniscentrum voor speelpleinwerk een eenvoudige theorie de kwaliteitscirkel van Deming aangeduid als dé manier voor speelpleinwerkingen om via het maken van beleid aan kwaliteitsverbetering te doen. Deze cirkel is zowel bruikbaar voor individuele, alledaagse activiteiten als voor collectieve, meerjarige plannen (VDS,2013,p.27) Deze aanpak is vergelijkbaar met de theorie die aan bod komt in het stappenplan van mijn project (evaluatiehandeling).

De cyclus die in deze cirkel aan bod komt, helpt speelpleinen beetje bij beetje een beleid uit te bouwen. Hierdoor gaat de kwaliteit van de speelpleinwerking stap voor stap vooruit. De PDCA-cirkel bevat vier opeenvolgende vlakken.

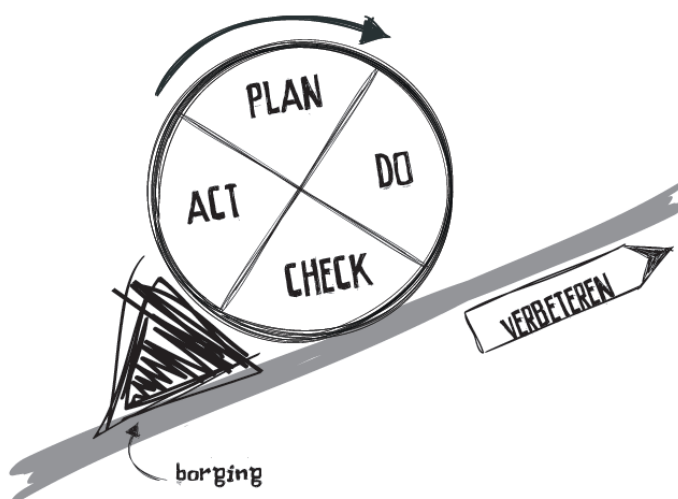
Plan is de eerste fase van de cyclus. In de plan-fase wordt de planning opgesteld voor de toekomst. De resultaten worden opgesteld en ook over de werkwijze wordt een beslissing genomen. Kortom, de gewenste output wordt bepaald. Deze fase moet heel duidelijk omschreven worden om verwarring te voorkomen.

De plan-fase wordt gevolgd door de *do*-fase. Het opgestelde plan wordt uitgevoerd. Het plan uit de voorgaande fase is hier de basis voor. Tijdens de uitvoering van het plan moeten de resultaten constant in de gaten gehouden worden.

De daaropvolgende fase is de *check*-fase. De vooropgestelde norm uit de eerste fase wordt in deze fase vergeleken met de resultaten uit de *do*-fase. De verschillen die uit deze analyse naar boven komen worden geëvalueerd. In deze evaluatie worden de oorzaken van verschillen naar boven gebracht.

De *act*-fase is de laatste fase uit de cyclus. De doelstellingen worden door de *check*-fase aangepast zodat de resultaten van de plan-fase toch nog kunnen gerealiseerd worden.

Als bijkomende steun is er ook ruimte tot borging. Een veranderproces is niet evident en het is dus realistisch dat er problemen optreden. Door de borging wordt er even stilgestaan bij wat er nog te doen valt en wat er al bereikt is. (VDS,2013,p.27)

(VDS,2013,p.27)

4.1.2 EXTERN BELANG: RECHTEN VAN HET SPELENDE KIND BESCHERMEN

Eerder in deze bachelorproef werd al aangekaart dat spelen onder spanning staat omwille van maatschappelijke en beleidsontwikkelingen. Een goed beleid kan weerwerk bieden tegen deze spanningen.

Ondanks dat speelpleinwerk tot het georganiseerd aanbod behoort, kan het een grote rol spelen om kinderen buiten te laten spelen. Speelpleinwerkingen kunnen de uitdragers zijn van spelen, écht spelen. Ze kunnen de maatschappij uitdragen dat vuil worden, in een boom klimmen en in de natuur spelen geen risico's inhouden.

Speelpleinwerkingen kunnen door een uitgesproken beleid uit te dragen over spelen invloed hebben op de maatschappij. Ze kunnen opkomen voor meer speelruimte, dat volledig verweven zit in de leefwereld van de kinderen. Ook kunnen ze, via de jeugdraad, meewerken aan de herwaardering van speelruimtes voor kinderen. Verder kunnen ze ook initiatieven opzetten waarbij ze tijdelijk meer speelruimte creëren voor kinderen. Een speelstraat of de buitenspeeldag zijn hier enkele voorbeelden van.

Inspelen op beleidspunten om beleid mee vorm te geven

De huidige economische situatie heeft ook invloed op de subsidies voor speelpleinwerking. Steeds meer wordt er bespaard binnen verschillende beleidsdomeinen. Het speelpleinwerk ontsnapt hier niet aan.

Speelpleinwerk moet speelpleinwerk blijven!

“Voor kwaliteit moet gevochten worden, niet alleen intern maar ook extern via de politiek” (Breugelmans, 2014)

De actie “speelpleinwerk moet speelpleinwerk blijven!” van VDS besteedt uitgebreid aandacht aan deze beleidsontwikkeling. In deze actie worden speelpleinwerkingen opgeroepen om een uitgebreid intern beleid met een visie, missie en strategie te maken. Ze staan daardoor sterker tegenover de beslissingen van het beleid.

Speelpleinwerkingen met een doordacht uitgewerkt beleid kunnen hun gemeentebestuur duidelijk maken wat speelpleinwerking voor hun betekent en wat niet. Speelpleinwerking is geen kinderopvang, (sport)kamp of klassieke

jeugdbeweging. Deze verschillende vormen van werken met jeugd hebben gelijkenissen, maar verschillen zeer sterk. Ze hebben elk hun eigenheid. Het beleid en de organisatie van speelpleinwerk moet dus op een specifieke wijze aangepakt worden.

Gemeentebesturen maken meer en meer gebruik van de gelijkenissen tussen deze werkwijzen om beslissingen en besparingen te verantwoorden. Het gevolg daarvan is dat deze werkwijzen ook effectief meer op elkaar beginnen lijken. Speelpleinwerking kunnen zelf mee initiatief nemen om deze inbreuken op de kern van het speelpleinwerk te vermijden en aan te kaarten. (VDS,2014,p.2-6)

Een doordacht beleid geeft speelpleinwerkingen ruggengraat om onderbouwde adviezen te geven aan het beleid. Speelpleinwerkingen weten doormiddel van hun beleid waarvoor ze staan. Ze kunnen deze kennis gebruiken om samen met het beleid naar de beste beslissing op zoek gaan.

Neemt het beleid toch een beslissing die de speelpleinwerking niet ten goede komt in de ogen van de speelpleinploeg, kunnen ze stevig onderbouwde alternatieven voorstellen. Het beleid kan zo door de speelpleinploeg wakkergeschut worden en erop gewezen worden waar speelpleinwerk écht voor staat. Speelpleinwerkingen die zelf onderbouwde alternatieven aanbieden, tonen dat ze op een constructieve wijze aan speelpleinwerk doen.

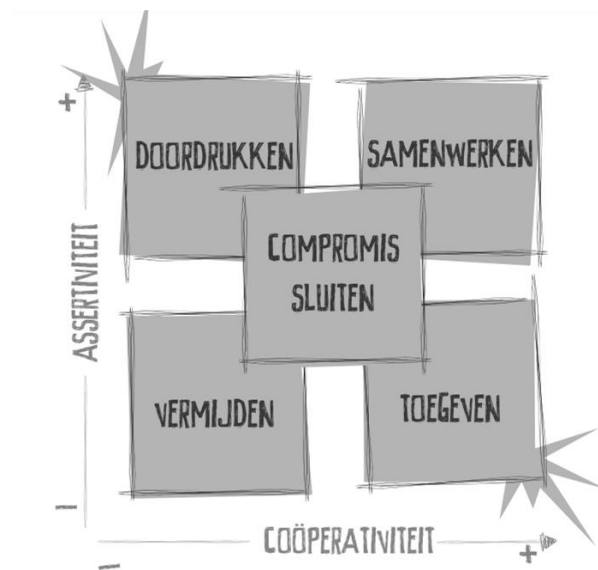
Ook wanneer deze voorgaande acties geen invloed hebben op beleidsbeslissingen kan een doordacht speelpleinbeleid nog voordelen bieden. Een protestactie is pas sterk wanneer de argumenten zeer duidelijk zijn. Een goed uitgebouwd beleid zorgt daarvoor. Deze protestacties kunnen tot gevolg hebben dat de brug tussen een speelpleinwerking en het beleid kan opgeblazen worden maar kunnen ook zeer effectief zijn. Gemeentebesturen zijn namelijk zeer gevoelig voor de pers en reacties van inwoners. (VDS,2014,p.29)

(VDS,2014)

Strategieën om beleid te beïnvloeden

Speelpleinwerkingen kunnen het beleid op verschillende manieren benaderen. De behoeften van de speelpleinwerking en het gemeentebestuur staan hierbij centraal. De beste strategie om naar het beleid te stappen, bestaat niet. vermits die afhankelijk is van de situatie. (VDS,2014,p.22)

(VDS,2014,p.22)

Een speelpleinwerking kan alle contact *vermijden*. Het conflict blijft hierdoor uit, maar er komt ook geen verandering van de situatie. Speelpleinwerkingen kunnen ook

doordrukken. Ze stellen harde eisen en proberen het voorstel dat zij het beste vinden te verkrijgen. Speelpleinwerkingen kunnen ook *samenwerken*. Ze gaan dan samen met het beleid op zoek naar een oplossing die voor beide partijen past. Verder kunnen speelpleinwerkingen ook *toegeven*. Speelpleinwerkingen kunnen dan binnen de huidige werking aanpassingen doen om met de beslissing om te gaan. Als laatste kunnen speelpleinwerkingen ook *compromissen sluiten*. Een oplossing die voor zowel het beleid als voor de speelpleinwerking leefbaar is, wordt hiermee bereikt. (VDS,2014,p.22)

Ook kan het beleid op verschillende niveaus benaderd worden. Met voorbedachte rade de juiste beleidspersonen aanspreken kan tot een snellere, effectievere oplossing leiden. Op gemeentelijk niveau kunnen de burgemeester, het college van burgemeester en schepenen, de schepenen van jeugd, de gemeenteraad, de financieel beheerder, de personeelsdienst en de jeugddienst aangesproken worden. (VDS,2014,p.24-25)

Vervolgens heeft ook de juiste communicatieweg een grote invloed. Elke benaderingswijze heeft zijn eigen voor en nadelen. Brieven of e-mails kunnen duidelijk opgesteld worden, maar blijven vaak liggen op een grote hoop. Face to face contact is persoonlijker, maar er is een goede voorbereiding voor nodig. Vaak is dit praktisch ook minder haalbaar. Ook via de officiële weg, zoals de jeugdraad, kan het beleid bereikt worden. Het bestuur kent dit orgaan en dat zorgt voor een draagvlak. Als laatste kunnen speelpleinwerkingen een nota schrijven naar de schepenen. Ook deze werkwijze is gekend door het bestuur. (VDS,2014,p.26)

EIGEN ERVARING VANUIT DE PRAKTIJK

De invloed van huidige maatschappelijke en beleidsontwikkelingen was sterk voelbaar op mijn stageplaats. De actie “speelpleinwerk moet speelpleinwerk blijven” werd op zeer korte termijn opgezet. De reden hiervoor was de grote hulpvraag van jeugddiensten die gemeentelijke speelpleinwerkingen ondersteunen. Sommige speelpleinwerkingen zouden hun prijs moeten verdubbelen en bijna alle speelpleinwerkingen gaven aan dat ze minder middelen kregen. De grote hoeveelheid hulpvragen bevestigde het belang van een goed uitgewerkt beleid. De speelpleinwerkingen die sterk in hun schoenen staan konden snel en doordacht inspelen op beleidsontwikkelingen. Ze stelden alternatieven voor en sloten compromissen met hun gemeentebestuur.

RUIMERE PLAATS BINNEN HET SOCIAAL CULTUREEL WERK

Het intern en extern belang van kwaliteit is ook van toepassing op andere organisaties van het sociaal cultureel werk. Door een beleid uit te bouwen krijgen deze organisaties zicht op hun toekomstplannen en de manier om ze te bereiken. Ook zij kunnen dit beleid gebruiken om duidelijk te communiceren naar hun externe stakeholders. Ook extern is het relevant. Zo kunnen de organisaties, net zoals het speelpleinwerk, met hun beleid mee inzetten op de bescherming van de rechten van hun doelgroep. Verder kunnen ze met dit intern beleid ook inspelen op eventuele beleidsontwikkelingen.

Kwaliteitsontwikkeling via een goed uitgewerkt beleid is zowel intern als extern van belang. Een goed uitgewerkt beleid brengt de toekomstplannen in kaart. Ook over de aanpak van deze plannen wordt nagedacht. De speelpleinwerking weet hierdoor waarvoor ze staat. Ook de communicatie naar de externe stakeholders verloopt hierdoor kwalitatiever. Het externe belang van de kwaliteitsontwikkeling bevindt zich op twee niveaus. Als eerste stelt het speelpleinwerk in staat om uitdragers van spelende kinderen te worden en om invloed te hebben op de maatschappij. Verder kunnen speelpleinwerking ook invloed hebben met hun intern beleid op het gemeentebestuur en kunnen hierdoor beter inspelen op beleidsontwikkelingen. Speelpleinwerkingen kunnen zo hun eigenheid verdedigen tegenover het beleid. De kwaliteitsontwikkeling laat hen toe om de juiste strategie, oplossingen en alternatieven aan te brengen.

5 ZELF UITGEWERKTE HANDLEIDING VOOR SPEELPLEINEN

In de vorige hoofdstukken werd het belang van werken aan kwaliteit uitvoering besproken. In dit hoofdstuk wordt een praktijkinstrument voor kwaliteitsverbetering besproken. Ik ontwikkelde dit praktijkinstrument tijdens mijn stage bij de VDS.

De zoektocht naar een definitie van kwaliteit leerde ons dat kwaliteit geen vaststaande definitie heeft. Kwaliteit is een procesbegrip waar constant aan gewerkt moet worden door speelpleinwerkingen. Volgens de beleidsverantwoordelijken uit mijn onderzoek zijn evaluatiemomenten het meest geschikte moment om aan kwaliteit te werken. De dagelijkse evaluatie is het moment om deze behoeften te bespreken en er mee aan de slag te gaan.

Alle behoeften van elke stakeholders invullen is niet mogelijk. De speelpleinwerking moet zelf zwaartepunten leggen. Ze moeten grondig nadenken over welke behoeften ze willen vervullen en welke niet. Dit kan doormiddel van een sterk uitgewerkt speelpleinbeleid.

De informatie over de behoeften van de stakeholders moet op een correcte manier worden aangebracht. Enkel hierdoor kunnen de speelpleinwerkingen een volledig zicht krijgen op alle behoeften. Het eerste deel van de evaluatiehandleiding biedt hoofdanimateuren en speelpleinverantwoordelijken handvaten om alle informatie op een doordachte manier te kunnen verzamelen.

Deze basis is nodig om het kwaliteitsproces goed te laten verlopen. Nadat alle behoeften verzameld zijn, kan er mee aan de slag gegaan worden. Sommige aandachtspunten kunnen al aangepakt worden tijdens de speelpleinzomer zelf. Anderen worden meegenomen naar de jaarwerking. Het tweede deel van de evaluatiehandleiding biedt een werkvorm die speelpleinen kunnen gebruiken om al tijdens de speelpleinzomer zelf aan kwaliteitsverbetering binnen de huidige structuur te doen. Ze kunnen deze werkvorm ook gebruiken voor structurele problemen die tijdens de jaarwerking aangepakt moeten worden.

Dankzij deze evaluatiehandleiding blijft deze bachelorproef niet enkel steken bij het theoretische luik van kwaliteitsontwikkeling. De evaluatiehandleiding is te vinden in bijlage 5.

Doelstelling van de evaluatiehandleiding

Dit praktisch instrument is een evaluatiehandleiding dat speelpleinen begeleidt om aan interne kwaliteitsverbetering te doen op de dagevaluatie tijdens de speelpleinzomer. De dagevaluatie is de evaluatie die op het eind van de speelpleindag plaatsvindt en waarop de voorbije dag besproken wordt.

Deze evaluatie is de allereerste stap naar kwaliteitsverbetering op het speelplein. Op de dagevaluatie wordt nagegaan of de huidige werking kwaliteitsvol wordt aangebracht.

Door zicht te krijgen op de dagelijkse problemen en tekorten, kan je meer structurele problemen opsporen op je speelpleinwerking. De globale structuur van je werking tijdens de zomer aanpassen, is gezien de drukte niet realistisch. De focus ligt dan vooral op spelen, er is een groot verloop van animatoren, enz. Enkele aandachtspunten uit de huidige structuur aanpakken is wel haalbaar. Daarom heeft de evaluatiehandleiding als doelstelling een proces van kwaliteitsverhoging op speelpleinwerkingen op te zetten. Dit proces kan verder evolueren tot visieverandering. Deze nieuwe visie kan dan tijdens het werkjaar op de speelpleinwerking geïmplementeerd worden.

De handleiding is bedoeld voor hoofdanimatoren en speelpleinverantwoordelijken die hun dagelijkse groepsevaluatie op een doordachte manier willen invullen. De dagelijkse evaluatie wordt erin besproken van de basis tot voor wie het wat meer wil!

Opbouw van de evaluatiehandleiding

In het eerste deel van de handleiding wordt de basis van de dagelijkse evaluatie besproken. Dit deel bestaat uit drie affiches met extra verduidelijking. De eerste affiche geeft aan welke onderwerpen op de dagevaluatie passen en welke beter individueel worden aangepakt. De tweede affiche somt de verschillende thema's op die aan bod komen. Verder geeft deze affiche ook werkvormen en structurele tips om deze verschillende thema's aan bod te laten komen. De derde affiche vat de belangrijkste do's & don'ts van het evalueren samen.

Het tweede deel gaat in op grote en specifieke aandachtspunten die telkens opnieuw voorkomen op het speelplein. Sommige probleempjes en vragen blijven terug komen en kunnen tot irritaties leiden. Deze problemen kunnen via een grondige analyse(evaluatie) wel aangepakt worden. Door ze onmiddellijk (tijdens de vakantieperiode) aan te pakken zie je onmiddellijke resultaten en is het makkelijker om animatoren te betrekken bij het probleem en de oplossing ervan. Dit geeft speelpleinwerkingen bovendien heel wat input voor hun stuurgroep of animatorenwerking.

Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- slecht imago, Ouders die tijdens de speelpleinwerking blijven hangen op het speelplein en de werking storen...
- animatoren hebben geen inspiratie voor activiteiten, animatoren willen zich niet altijd verkleden,...
- Kinderen die altijd te laat komen, zich niet gedragen,...

Deze meer complexere aandachtspunten vragen een meer procesmatige aanpak. Vooraleer je aan de slag kunt gaan is er eerst een uitgewerkte strategie nodig.

Het uitdenken van deze strategie kan een vervanging zijn van de dagelijkse evaluatie, maar kan ook op een extra moment ingepland worden. Iets grotere problemen worden daardoor al tijdens de zomer aangepakt. De eerste of misschien wel de volledige stap naar een oplossing is dan gezet.

Projectmodel

Voor het tweede onderdeel van mijn project liet ik mij inspireren door 'doen wat werkt', een boek geschreven door Coert Visser. In dit boek beschrijft hij het zevenstappenmodel. Dit model pakt problemen aan via oplossingsgericht werken.

Het zevenstappenmodel ondersteunt oplossingsgericht werken. De stappen die het model hiervoor voorstelt zijn: het verhelderen van de veranderbehoefte, definiëren van de gewenste toetsen, vaststellen van het platform, analyseren van eerder succes, één stapje vooruit zetten, vooruitgang monitoren en vaststellen van de verdere veranderbehoefte.

Elke stap heeft een waarde en brengt je dichterbij de uiteindelijke oplossing. Het model

is eerder van beschrijvende aard. Het is niet vaststaand en dwingend. De hoeveelheid stappen en de volgorde ervan kunnen dus vrij bepaald worden. (Visser, 2013, p.35)

Het stappenplan uit de evaluatiehandleiding zit in bijlage 5. Voor mijn evaluatiehandleiding gebruikte ik alle stappen uit dit model. Ik gaf deze stappen een andere naam omdat ze op die manier beter kunnen begrepen worden door de doelgroep. De veranderbehoefte *verhelderen* (aandachtspunt verduidelijken) is de eerste stap waardoor ik me liet inspireren.

Deze stap verduidelijkt het probleem dat de veranderingsbehoefte veroorzaakt. Hierdoor wordt het probleem uitgesproken en ligt het op tafel. Verder verheldert deze stap het probleem. (Visser, 2013, p.36)

Voor speelpleinwerkingen is dit een heel belangrijke stap. Vaak blijven problemen rondzweven tussen animatoren, maar worden ze niet uitgesproken. Niet iedereen is op de hoogte en vaak gaan er ook verschillende versies van een probleem de ronde. Deze stap doorbreekt de roddels en brengt het ware verhaal naar boven.

De stap *visie* uit de evaluatiehandleiding breidt de stap ‘veranderbehoefte verhelderen’ uit het model nog verder uit. Speelpleinwerkingen gaan in de stap *visie* op zoek naar de zienswijze achter het probleem dat ze ervaren. Ze gaan op zoek naar de reden waarom ze verbetering willen. Door deze blik weten animatoren waarom ze de verandering doorvoeren en kunnen ze zich ook verantwoorden naar externen (het beleid, ouders, elkaar, kinderen,...).

De derde stap uit de evaluatiehandleiding is *dromen*. Deze stap komt overeen met ‘de gewenste toestand definiëren’ uit het zevenstappenmodel. Het dromen zorgt voor een positieve beschrijving van hoe de speelpleinwerkingen willen dat de situatie zal worden. In deze stap zijn er geen belemmeringen. De droom hoeft dus niet realistisch en uitvoerbaar te zijn. Dit werkt een open blik op de situatie in de hand. (Visser, 2013, p.37)

Deze droomfase helpt animatoren om uit de negatieve sfeer te raken die rond het probleem hangt. Een open, nieuwe en positieve blik geeft de animatoren moed om het probleem op te lossen. Deze vernieuwde moed is niet onbelangrijk voor animatoren. In tegenstelling tot een werksituatie waar er verplicht een oplossing moet gezocht

worden, zijn deze jongeren meestal op vrijwillige basis bezig met het oplossen van deze problemen.

Daarna wordt in de evaluatiehandleiding het *plan van aanpak* opgesteld. Deze stap komt ongeveer overeen met één stapje vooruit zetten. Het verschil zit hem in het feit dat er niet vanuit een eerdere succeservaring gewerkt wordt. De reden hiervoor is dat er vaak weinig continuïteit in de animatoren zit. De meeste hebben nog niet veel problemen aangepakt en kunnen hier dus geen beroep op doen. Verder is het verloop van animatoren tijdens de speelpleinzomer vaak groot. Niet alle animatoren zullen dezelfde succeservaringen gehad hebben.

De animatoren bedenken in deze stap wel een klein stappenplan voorwaarts. (Visser, 2013, p. 40) Deze stap komt bij hen vanuit het analyseren van hun droom uit de vorige stap.

Het stapje vooruit zetten wordt in de evaluatiehandleiding nog concreter gemaakt. De speelpleinwerkingen maken specifieke, meetbare, acceptabele, realistische en tijdsgebonden actiepunten (SMART). (De Blieck en De Brauwere, 2013, p.27)

Daarna gaan de animatoren met de nieuwe actiepunten aan de slag hun speelpleinwerking. Ze brengen deze uitwerking daarna terug naar de dagevaluatie. Deze stap komt overeen met vooruitgang monitoren uit het model. Op de dagevaluatie kan het proces opgevolgd worden. Het doel ervan is om bewust te worden van de vooruitgang die gemaakt wordt. Hierdoor zien de animatoren resultaat en blijven ze erop vertrouwen dat dit proces zal slagen. (Visser, 2013, p. 41-42)

Ook animatoren die niet bij de eerdere stappen aanwezig waren zijn hierdoor op de hoogte van de veranderingen op hun speelpleinwerking. Ook worden ze op die manier betrokken bij het veranderingsproces dat plaatsvindt, blijven niet aan de kant staan en kunnen mee op de kar springen.

Ten slotte nemen de animatoren dit veranderingsproces mee naar de eindevaluatie of stuurgroep. Daar kunnen ze beslissen of er verdere zorg voor het proces nodig is.

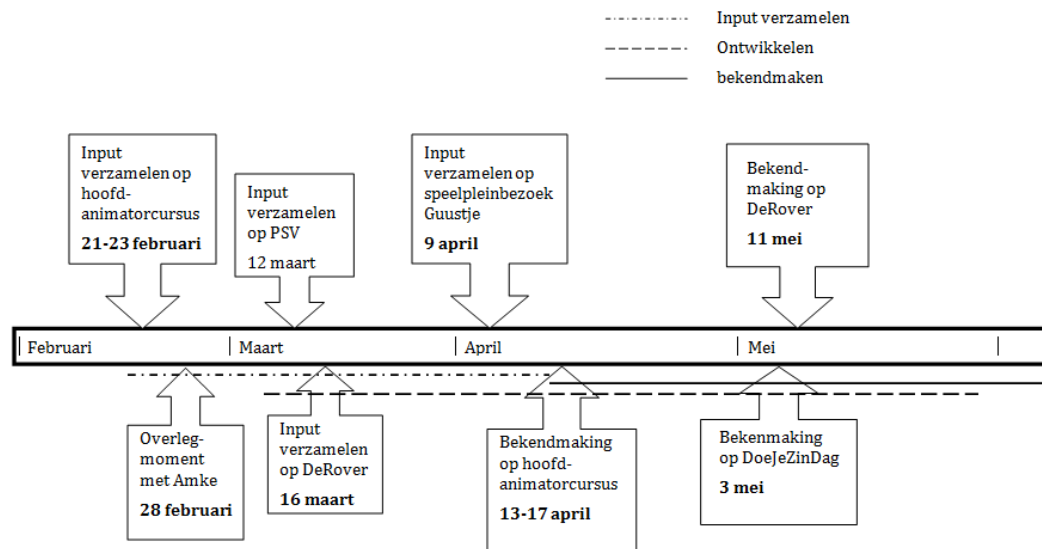
Aanpassingen en uitbreidingen kunnen daar uitgewerkt worden indien nodig (Visser, 2013, p.42)

Deze veranderingsprocessen kunnen meegenomen worden naar de jaarwerking. Daar kunnen ze mee bijdragen tot grotere visies over hun speelpleinwerking die structurele veranderingen teweeg brengen.

Dit volledige proces leidt dus zowel op korte termijn (via het aanpakken van aandachtspunten) als op lange termijn (als ondersteuning van structurele aanpassingen) tot interne kwaliteitsverbetering.

Proces

Tijdens mijn tweede bachelorstage was de evaluatiehandleiding mijn grootste taak. In het begin van deze stage maakte ik dan ook een planning op voor deze evaluatiehandleiding.

De input verzamelen was de eerste fase van mijn project. Ik vond het belangrijk dat het grootste deel van de input niet uit boeken kwam maar rechtstreeks van animatoren. Ik ging eind februari langs op de hoofdanimatorcursus van VDS. Doormiddel van flappen die ik in de eetzaal ophing, verzamelde ik informatie over dagevaluatie bij de aanwezige

hoofdanimateuren in spe. Hiermee wou ik een zicht krijgen op de invulling van de dagevaluatie bij de verschillende speelpleinen in Oost-Vlaanderen.

Veder verzamelde ik ook input op het PSV (provinciale speelpleinvergadering). Daar komen animateuren bijeen om uit te wisselen over hun speelplein. Één van de uitwisselingen waaruit ze konden kiezen was dagevaluatie. Ik liet de animateuren uitwisselen over hoe de dagevaluatie bij hen ingevuld wordt, waarop ze letten,... Die informatie nam ik mee in mijn evaluatiehandleiding.

Vervolgens verzamelde ik input op DeRover. DeRover is de ploegvergadering van alle Oost-Vlaamse VDS-vrijwilligers. Hier worden ze geïnformeerd over de werking en kunnen ze brainstormen over thema's die hen aanbelangen. Ik verzamelde er input via een wedstrijd. De vrijwilliger die de beste werkvorm voor de dagevaluatie in de stembus stak, won een prijs.

Bovendien bracht ik in de paasvakantie een bezoek aan speelplein Guustje Geraardsbergen. Daar volgde ik de dagevaluatie van de voorbije speelpleindag. Hierdoor kreeg ik een beeld van hoe zo'n evaluatie er in de praktijk aan toe gaat.

Tenslotte vond er een inputmoment plaats op mijn stageplaats. Dit moment was niet ingepland, maar omwille van de aanwezigheid van veel stafmedewerkers en vrijwilligers maakte ik gebruik van dit moment. Ik interviewde een tiental vrijwilligers en staffers.

Naast input via persoonlijke contacten deed ik ook beroep op de literatuur.

- Doen wat werkt van Coert Visser (Visser, 2013)
- Vuur werkt van Griet Bouwen en Myrielle Meeus (Bouwen en Meeus, 2011)
- Inspirerend coachen van Jef Clement (Clement, 2008)
- Het speelpleinbasisschema van VDS (VDS, 2009a)
- Het document visie ontwikkelen van VDS (VDS, s.d.)

De tweede fase van mijn project was het uitschrijven van de evaluatiehandleiding. Hierbij kreeg ik ondersteuning van mijn stagementor Wim. Tijdens het uitschrijven van de handleiding hield ik zoveel mogelijk rekening met mijn doelgroep, de animateuren. Ik gebruikte dan ook vooral informatie die afkomstig was van andere animateuren. De literatuur vormde mee het theoretische kader van de evaluatiehandleiding.

De derde fase van mijn project was het bekendmaken van de handleiding bij VDS-vrijwilligers en speelpleinanimateuren. Als eerste maakte ik aan de hand van mijn

evaluatiehandleiding een vormingssessie voor speelpleinanimatoren. Ik gaf deze vormingssessie op de hoofdanimatorcursus in de paasvakantie. Ik begeleidde deze sessie ook op DoeJeZinDag, het startmoment van de speelpleinzomer voor alle Oost-Vlaamse speelpleinen. Animatoren kunnen op die dag vormingssessies volgen. Verder stelde ik de evaluatiehandleiding ook voor op DeRover in mei en maakte ik de vrijwilligers bewust van het bestaan van de evaluatiehandleiding en duidde hen op de mogelijkheden om hem te gebruiken. De evaluatiehandleiding is ook verspreid via het snelnieuws van VDS dat alle Oost-Vlaamse speelpleinanimatoren bereikt.

De evaluatie van de evaluatiehandleiding gebeurde vooral door de speelpleinanimatoren zelf. De vele inputmomenten leverden aanpassingen in mijn evaluatiehandleiding op. Mijn stagementor Wim evalueerde mijn evaluatiehandleiding zowel tussendoor als op het einde. Als laatste evalueerde ook Christoph Elaut mijn evaluatiehandleiding. Christoph is coördinator producten bij VDS. Hij controleert alle producten die vanuit VDS naar externen worden gestuurd.

Eigen ervaring vanuit de praktijk

Tijdens de vele vormingen en uitwisselingen die ik tijdens mijn stage aan animatoren gaf, werd duidelijk dat grote processen opzetten moeilijk haalbaar is. Vrijwillige animatoren hebben concrete, begrijpbare handvaten nodig om stap voor stap kleine veranderingen door te voeren. Deze kleine stappen mogen volgens mij niet onderschat worden. Via vele kleine stappen kunnen grote veranderingen plaatsvinden.

Ruimere plaats binnen het sociaal cultureel werk

Ook andere organisaties binnen het sociaal cultureel werk kunnen evalueren als middel gebruiken om de behoeften van hun stakeholders te ontdekken en zo hun kwaliteit te verbeteren. Ook zij hebben er dus baat bij uitleg en werkvormen over hoe een evaluatie moet aangepakt worden. Ook bij hen biedt het stappenplan een houvast bij het verbeteren van de kwaliteit van de werking.

De evaluatiehandleiding is een praktijkinstrument dat tijdens een evaluatiemoment kan gebruikt worden. De kwaliteit wordt verbeterd door de behoeften van de

stakeholders op een doordachte en volledige wijze te verzamelen. De verzamelde informatie kan dan gebruikt worden om de verbetering van de kwaliteit te laten plaatsvinden.

6 EINDBESLUITEN, EINDREFLECTIES EN SUGGESTIES

6.1 EINDBESLUITEN

Doorheen deze bachelorproef ging ik op zoek naar wat kwalitatief speelpleinwerk is. Om te beginnen hangt kwalitatief speelpleinwerk af van welke invulling de verschillende stakeholders binnen het speelpleinwerk aan kwaliteit geven. Om deze invullingen van kwaliteit te kunnen begrijpen, bekeken we eerst de historiek van het speelpleinwerk. De functie die de maatschappij aan kinderen en speelpleinwerk geeft, laat ons de huidige invullingen van de verschillende stakeholders beter begrijpen.

De definitie van kwalitatief speelpleinwerk wordt om te beginnen beïnvloed door zijn ruimere plaats binnen het jeugdwerk. Deze definitie bepaalt dat jeugdwerk plaatsvindt binnen de vrije tijd van kinderen. Ook de definitie van vrije tijd kennen biedt een meerwaarde om de invullingen van de verschillende stakeholders van het speelpleinwerk beter te begrijpen.

De voornaamste stakeholders zijn de kinderen, ouders, animatoren, VDS, maatschappij en het beleid. Deze stakeholders hebben elk hun eigen verwachtingen, behoeften en betekenissen van het speelpleinwerk. De betekenissen die de verschillende stakeholders aan het speelpleinwerk geven staan hierboven beschreven in deze bachelorproef.

Deze invullingen van kwaliteit konden niet aan een concrete definitie getoetst worden. Een definitie van kwaliteit bestaat niet. Kwaliteit is een relationele praktijk. Deze praktijk wordt beïnvloed door verschillende dimensies. Om integrale kwaliteitsontwikkeling te verkrijgen moeten alle verwachtingen, behoeften en betekenissen van de verschillende stakeholders samengebracht en verwerkt worden door de interne beleidsverantwoordelijken. Het verzamelen en verwerken van deze betekenissen naar een visie met concrete doelstellingen moet gebeuren doormiddel van de gepaste methodes en werkvormen.

Vervolgens wordt het intern en extern belang van kwaliteitsontwikkeling besproken. De interne werking brengt de toekomstplannen in kaart en ook over het plan van aanpak wordt nagedacht. Ook de communicatie naar externe stakeholders wordt door kwaliteitsontwikkeling geoptimaliseerd. Het eerste extern belang van kwaliteitsontwikkeling is de invloed op de huidige maatschappijvisie. Als tweede

kunnen de speelpleinwerkingen door aan kwaliteitsontwikkeling te doen hun eigenheid verdedigen tegenover het beleid.

Het laatste deel van mijn bachelorproef omvat een praktijkinstrument om in de dagelijkse speelpleinpraktijk aan kwaliteitsontwikkeling te doen.

6.2 EINDREFLECTIES

Beperkingen en verbeteringen

Het onderzoek spitst zich toe op de pijlers van het speelpleinbasisschema om de verschillende invullingen van kwaliteit te ontdekken. Dit is een kader dat mijn stageplaats, VDS, zelf naar voor schuift als kwaliteitscriteria. De interviews kunnen hierdoor in beperkte mate beïnvloed zijn. Ik maakte gebruik van het kader om enige houvast te bieden aan de ondervraagden tijdens het interview. Het maakte de interviews ook makkelijker vergelijkbaar. Toch heb ik het gevoel dat er binnen dit kader genoeg ruimte was voor de geïnterviewden om eigen accenten te leggen.

Het project speelt vooral in op kwaliteitsverbetering vanuit de huidige speelpleinstructuur zelf. De reden hiervoor is omdat het praktisch moeilijk haalbaar is voor speelpleinen om grote structurele veranderingen door te voeren. Ze hebben daar meestal ook de toestemming van de gemeenteraad voor nodig (gemeentelijke speelpleinwerkingen). Door de evaluatiehandleiding op basisniveau te houden, is deze wel makkelijk en door iedereen bruikbaar in de praktijk.

Reikwijdte van de conclusies

Kwaliteitsontwikkeling is niet alleen voor speelpleinwerkingen belangrijk. De huidige beleidsontwikkelingen verplichten alle organisaties binnen het sociale werkveld om kwalitatiever aan de slag te gaan. De invulling van kwaliteit van de verschillende stakeholders van hun organisatie onderzoeken is dus ook voor hen van belang om aan kwaliteitsontwikkeling te doen. Permanente kwaliteit kan pas bereikt worden indien de juiste methodes en werkvormen gebruikt worden. Mijn project (de evaluatiehandleiding) kan dan ook een handvat bieden aan andere organisaties binnen het sociaal werkveld.

Persoonlijke meningen

De kwaliteitsontwikkeling van een speelpleinwerking kan volgens mij het best aangepakt worden door alle stakeholders samen. Alle stakeholders samenbrengen is in de praktijk niet efficiënt. Daarom is werken met een vaste stuurgroep met animatoren en volwassen verantwoordelijken (jeugdconsulent of speelpleinverantwoordelijke) volgens mij de beste manier om aan kwaliteitsontwikkeling te doen. Deze stuurgroep mag tegelijk ook het belang van de andere stakeholders niet uit het oog verliezen. Dat kan volgens mij vermeden worden door een sterk uitgebouwd inspraakorgaan voor deze stakeholders te voorzien.

Diepte-interviews die vertrekken vanuit concrete praktijkkaders geven een goed zicht op de visies van beroepskrachten binnen het sociaal cultureel werk. Via de dagelijkse praktijk en de manier waarop daar mee omgegaan wordt, kunnen sociaal cultureel werkers veel van elkaar bijleren. Het levert concrete handvaten op om in de praktijk mee aan de slag te gaan.

Bij de ontwikkeling van een praktijkinstrument is het belangrijk dat er rekening wordt gehouden met de draagkracht van de doelgroep. Animatoren kleine processen laten opzetten is meestal wel haalbaar. Grote structurele veranderingen doorvoeren is dat heel wat minder. Een praktijkinstrument maken dat inspeelt op de basis van een probleem lijkt misschien minder spectaculair, maar is minstens even belangrijk (en misschien wel belangrijker) dan een groots opgezet instrument maken.

Spelende kinderen verdienen een plaats binnen de maatschappij. Deze plaats moeten ze niet alleen fysiek krijgen. De samenleving moet hen ook aanvaarden. Spelen op straat, in bomen en op bankjes in het park zou niet verboden mogen zijn. Kinderen moeten de kans krijgen om zich te ontwikkelen. Alleen op die manier kunnen ze hun plek in de maatschappij leren kennen.

6.3 AANBEVELINGEN

Een uitgewerkte methodiek voor grote structurele aanpassingen binnen een speelpleinwerking zou nog een aanvulling kunnen bieden op deze bachelorproef. Deze methodiek zou door de lokale ondersteuners van VDS kunnen gebruikt worden om tijdens de intensieve begeleidingen van speelpleinwerkingen.

BIBLIOGRAFIE

Boeken, tijdschriften, scripties, cursussen & brochures

- Agentschap Sociaal-Cultureel Werk(2013). *Toelichting decreet van 6 juli 2012 betreffende het Lokaal Cultuurbeleid*. Brochure.
- Bouwen G en Meeus M. (2011). *Vuur werkt (met talent toekomst maken)*. Tielt, Lannoo nv.
- Clement J. (2012). *Inspirerend coachen (De kunst van dynamisch en uitdagend communiceren)*. Vijfde druk. Leuven, Lannoo nv.
- Cuyvers, G. (2007). *Zorgen voor kwaliteit, Handboek kwaliteitsontwikkeling voor non-profit organisaties*. Leuven, Lannoo nv.
- DE BLIECK & BRAUWERE, N. & G. (2013). *Sociaal cultureel werk en educatie*, faculteit mens en welzijn – Hogeschool Gent.
- Bultnyck, M. red. (2009). *360° participatie*. Uitg. Demos
- Jans, M. (2002). "Kinderen op het speelplein". *Welzijn*, 13 (2002) 2: 9-13.
- Lambert, L. (s.d.). *Motivatatie van animatoren*. onderzoek.
- Meire, J. (2013). *Over Vrijbuiters en Ankertijd*. Brussel, Kind & Samenleving.
- Meire, J. (2010). *Kostbare Kindertijd, Hoe gaan kinderen om met de organisatie van hun dagelijkse (vrije) tijd?* Meise, Onderzoekscentrum Kind & Samenleving.
- Meire, J. (2008). *Speelpleintijd, een onderzoek naar de beleving van de tijdordening op het gemeentelijk speelplein van Overijse*. Meise, Onderzoekscentrum Kind & Samenleving.
- Migchelbrink, F. (2009). *Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn*. Veertiende druk. Amsterdam, SWP Amsterdam.
- Steunpunt Jeugd vzw(2009). *Goe gespeeld!*. Brochure.Brussel .
- Tack. P. (2009). *Ouders, the pla(y)ce to be*. Masterproef. Gent. Universiteit.
- Van Gils, N. (2008). *De belevingen en motivatie van animatoren in het speelpleinwerk*. Masterproef. Gent. Universiteit.
- Visser C. (2013). *Doen wat werkt (Oplossingsgericht werken, coachen en managen)*. Vijfde druk. Zutphen, Kluwer.
- Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw (2013). *Hoe schrijf je een visietekst?*. Brochure. Mechelen.

Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw (2009a). *het speelpleinbasisschema*. Brochure. Mechelen.

Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw (2012a). Speelaanbod organiseren, Handleiding voor speelpleinmedewerkers. Brussel, Politeia nv.

Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw (2014). *Speelpleinwerk moet speelpleinwerk blijven!*. Brochure. Mechelen.

Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw (s.d). *Speeleologie, Ontwikkel je eigen kijk op spelen*. Brochure. Meise.

Vlaamse Dienst Speelpleinen vzw(2003). *Eindelijk Vakantie! Hoe kinderen het speelplein beleven*. Brochure. Meise.

Vlaamse Dienst Speelpleinen vzw(2009b). *Niet voor het geld, wel voor de leute. Vrijwilligers op het speelplein*. Brochure. Meise.

Vlaamse Dienst Speelpleinen vzw(2013). *The s-files*. Brochure. Mechelen.

Online

Agentschap Sociaal-Cultureel werk voor jeugd en volwassenen, (s.d.), *Subsidies*. [online]. <http://sociaalcultureel.be/jeugd/subsidies.aspx>

Agentschap Sociaal-Cultureel werk voor jeugd en volwassenen, (s.d.), *Vlaams jeugdbeleidsplan 2010*. [online]. http://www.sociaalcultureel.be/jeugd/vlaamsjeugdplan_jeugdbeleidsplan2010.aspx

Agentschap Sociaal-Cultureel werk voor jeugd en volwassenen, (s.d.), lokaal jeugdbeleid achtergrondinformatie. [online]. http://www.sociaalcultureel.be/regelgeving/lokaaljeugdbeleid_achtergrondinformatie.aspx#item4

Vlaams Parlement, (2013-01-14), *Parlementaire begrippenlijst*. [online]. <http://www.vlaamsparlement.be/vp/informatie/begrippenlijst/beleidsnota.html>

Vlaamse Overheid, (s.d.), *Vlaamse overheid*. [online]. <http://www.bestuurszaken.be/vlaamse-overheid-0>

Vlaamse Overheid, (s.d.), *Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel*. [online]. <http://www.vlaanderen.be/nl/contact/adressengids/vlaamse-overheid/vlaamse-regering/pascal-smet-vlaams-minister-van-onderwijs-jeugd-gelijke-kansen-en-brussel>

Beleidsdocumenten

Smet P. (2009). *Beleidsnota Jeugd*. beleidsnota.

Smet P. (2011). *Vlaams Jeugdsbeleidsplan*. Jeugdbeleidsplan.

Vlaamse Overheid. (2012). *Decreet houdende de ondersteuning en stimulering van het lokaal jeugdbeleid en de bepaling van het provinciaal jeugdbeleid*. decreet.

Vlaamse Dienst Speelpleinwerk. (2012b). *beleidsnota 2014-2017*. beleidsnota.
Mechelen. VDS.